

**Disputationvm De Censuris In Commvni,
Excommunicatione, Svspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

Disputatio XIII. De quinto effectu, qui est inhabilitas ad Ecclesiastica
beneficia, vel eorum fructus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

pultura, quam eodem modo, & cum eisdem limitationibus intelligendam cenſeo. Additur tamen ibi duplex grauamen in hæreſeos deteſtationem: vnum eſt, vt qui hæreticum ſepeliuit, abſolutionis beneficium non mereatur, niſi propriis manibus publice extumulet, & proijciat huiusmodi corpus damnatū. Per vltimum autem verbū videtur hoc limitadum ad eos, qui per publicam ſententiā de hæreſi damnati ſunt, nam ſolū illi videtur in rigore dici damnati, & quando in illo textu illa limitatio non eſſet adhibita, ex vi Extrauagantis, *Ad euitanda*, nunc eſſet adicienda. Et cum eadem intelligendum eſt aliud grauamen, quod *locus ille perpetua careat ſepultura*: ita vt amplius expiari, aut reconciliari non poſſit: quod ego intelligo de loco proprio, & adæquato, non de toto templo, quia pœnæ reſtringendæ ſunt. Nonnulli vero extendunt illam excommunicationem ad eos qui ſepeliunt hæreticum etiam extra locum ſacrum, ſi cum aliis ſolemnitatibus & cæremoniis Eccleſiaſticis illum ſepeliunt. Quod ſentit Antonin. 3. p. tit. 24. cap. 5. Angelus *Excommunicationis*, 7. caſu 28. & verb. *Hæreticus*, §. 17. & Sylueſt. *Excommunicationis*, 9. num. 58. quamuis non ſatis clare. Oppoſitum tamen probabilius cenſeo, quia pœnæ reſtringendæ ſunt, & illa ſimpliciter loquendo non eſt Eccleſiaſtica ſepultura. Item, quia textus addens, quod locus ille perpetuo careat ſepultura, ſupponit illud ad illud munus deputatum eſſe. Et ita ſentit Ledefma 2. p. 4. qu. 26. art. 1. excom. 27. Adde denique, eos qui hanc excommunicationem maiorem incurrunt, ſepeliendo excommunicatum in loco ſacro non incurrere ſimul aliam excommunicationem minorem, quam diximus incurrere iure ordinario propter hanc communicationem cum excommunicato: quia per hoc ſpeciale ius commutata videtur excommunicatione minor in maiorem, vel ita aucta, vt ex minore maior ſit effecta: non vero eſt multiplicata excommunicatione, quia nulla eſt neceſſitas ita interpretandi, aut multiplicandi cenſuras, maxime cum locum etiam hic habeat vulgatum principium de reſtringendis odiis potius, quam amplificandis.

Quoniam dicitur in
iudicio im-
probat.

Excommunicatus deſunctus priuatur omni honore Eccleſiaſtico, qui in tumulatione fieri ſolet.

2. Concluſio.

14

Secundo principaliter dicendum eſt, ratione excommunicationis priuari deſunctum omni honore Eccleſiaſtico proprio fidelium. Hæc aſſertio ſequitur ex præcedente, cum quia huiusmodi honor totus ordinatur ad Eccleſiaſticam ſepulturam, tum etiam quia hæc eſt quædam moralis communicatio cum deſuncto. Vnde hic etiam locum habet illud principium, vt cui non communicauimus viuo, nō communicemus deſuncto. Et præterea ſunt de hac re aliqua iura ex quibus hoc in particulari ſumi poſſeſt: dicitur enim in ca. *Placuit*, 23. qu. 5. *Pro iis, qui volunt ſibi mortem violentam inferunt, nullam eſſe in oblatione commemorationem faciendam, neq. cum ſalutis ad ſepulturam eorum cadauera deducenda.* Vbi Gloſſa intelligit huiusmodi peccatorū corpora non eſſe donanda Eccleſiaſtica ſepultura, ſed canina (vt ipſa loquitur) & ideo etiam præcipitur, vt talia corpora ſine Eccleſiaſtico honore ad talem ſepulturam deferantur: quoniam hoc eſt veluti conſequens ad illud. Contingit quidem interdum aliquem priuari pompa funeris Eccleſiaſtica, licet non priuetur Eccleſiaſtica ſepultura, vt apparet ex cap. *Super eo*, de Raptoribus: & conuerſo tamen nunquam aliquis priuatur Eccleſiaſtica ſepultura, quin prædicto etiā honore conſequenter priuetur: nam indecens valde eſt, vt ad locum profanum, & ſepulturam quodammodo communem cum beſtiis, cum pompa fune-

Abri corpus deferatur. Quod maxime verum habet, quando illa priuatio ſepulturæ fit ex vi cenſuræ excommunicationis propter generalem priuationem communicationis, quam etiam reſpectu deſunctorum talis cenſura includit.

Præterea prohibentur clerici ne oblationes ſeu eleemoſynas pro excommunicatis accipiant, c. *Sacrum*, & c. *anobis*, 2. de Sent. excom. nimirum, quia nullo Eccleſiaſtico obſequium eis impendendum eſt: ſi enim clerici poſſent corpus excommunicati comitari, poſſent etiam eleemoſynam aliquam ob eam cauſam accipere. Adde præterea non ſolum ſacerdotes non debere huiusmodi cultum ſeu honorem exhibere excommunicatis, verum etiam nec laicos, nam, licet curatio funeris, & pompa exequiarum magis ſint ſolatio viuorum, quam ſubſidia mortuorum, vt dicitur in cap. *Anima*, 13. quaſi ſecunda, nihilominus in pœnam excommunicati vult Eccleſia, vt hoc etiam ſolatio viuentes priuentur: quoniam id non fit ſine aliquo honore, & ideo nec ſine aliqua cōmunicatione cum excommunicato. Eſt tamen diſcrimē: nam, ſi clerici exhiberent propriam funeralem curam iuxta Eccleſiæ morem eſſet illa cōmunicatio in diuinis cum excommunicato, atque adeo ex genere ſuo graue peccatum: honor vero alius exhibitus à laicis tantum eſſet ciuilibis, & humana cōmunicatio, de cuius ratione, & grauitate poſtea dicturi ſumus.

Hic vero dubitari poſſet, an clerici exhibentes excommunicato hunc honorem irregulares ſiant, per cap. *Super eo*, de Raptoribus. vbi de Presbyteris, & clericis, qui ſepulturæ raptoris, de quo ibi eſt ſermo, intereſſe, vel eleemoſynas accipere attentauerint, dicitur, *Ordinis ſui damnum irrecuperabiliter patiantur*. Reſpondetur breuiter nullam propter hoc delictum latam eſſe irregularitatem: quia in aliis iuribus non habetur, & ex illo non probatur: quia neque illa pœna videtur irregularitas, quæ ipſo iure incurritur, ſed poſitio vel ſuſpenſio perpetua per Episcopum imponenda, vt ibi notat Abbas num. 2. & illa pœna ſpecialis eſt in eo caſu de raptoribus in odium illius delicti: & ideo non eſt ad alios caſus extendenda.

D DISPUTATIO XIII.

De quinto effectū excommunicationis, qui eſt priuatio ſeu inhabilitas ad Eccleſiaſtica beneficia percipienda, vel eorum fructus.

ACTENVS diximus de priuatione ſpiritualiū bonorum, quæ ad internum animæ commodum propinquius ſpectare videntur, nunc dicendum eſt de aliis bonis ſpiritualibus externis, & quæ aliquod temporale commodum habent annexum, quæ ſunt beneficia Eccleſiaſtica, & fructus eorum de quibus hic dicemus, prius de beneficiis, deinde de fructibus eorum.

SECTIO I.

*Primum, per excommunicationem fiat aliquis incapa-
pax beneficii, & dignitatis Eccleſiaſticae.*

Questio hæc intelligi poſſeſt, vel de beneficiis obtentis ante excommunicationem, vel in futurum obtinendis. De prioribus, certum eſt, ligatum excommunicationis cenſura non priuari ipſo facto

15
Clerici non
poſſunt pro
deſunctis ex-
comm. ele-
moſynas re-
cipere, aut
oblationes
offerre.

16
An clerici
boni bene-
ficio excom-
municati im-
penden-
tes irregula-
res ſiant.

17
Bona
An
bona

18
Cura
Nona
Cura

19
Excom. non
priuatur be-
neficiam ob-
tentam.

facto beneficijs, quæ antea possidebat: & consequenter nec fieri inhabilem ad retinendum beneficium antea legitime obtentum: nullo enim iure huiusmodi pena excommunicato imposita est: imo in multis iuribus oppositum supponitur. Primo in ijs, quæ priuati excommunicatum fructibus beneficij quæ postea afferemus: illa enim supponunt adhuc manere dominum beneficij, vt notant Doctores, & colligitur ex textu in c. *Pastoralis* §. *Verum*, de Appel. l. t. in illis, quæ ob nimiam contumaciam, seu perseverantiam in excommunicatione iubent excommunicatum priuari beneficijs, ad quod citatur c. *Rufus*, in q. 3. Sed ibi solum dicitur, Si intra annum causam suam purgare contempserint: nulla eorum vox postea penitus audiatur. Inde verò colligunt Doctores posse huiusmodi excommunicatum in eo casu priuari omnibus beneficijs suis, saltem quando pro crimine excommunicatus est, vt patet ex Innoc. in c. *Cum bono* de arat. & qual. & sumi potest ex Glossis vltimis in c. *Cum contumacia*, de Heret. in 6. & in cap. *Contingit*, de Dolo, & contumacia, & quas ad hoc citat Syluest. ver. *Excommunicatio*, 3. n. i. §. 9. licet satis obscure loquantur. Solet autem obijci contra hoc capitulum, *Cum bono*, de arat. & qual. Sed ibi non est sermo de excommunicatione, sed de suspensione, & ideo suo loco illud interpretabimur.

Omissis ergo beneficijs prius obtentis, de ijs, quæ durante excommunicatione obtineri possent, prima & generalis regula est, excommunicatione ita redde re personam inhabilem ad Ecclesiastica beneficia, vt collatio eis facta durante excommunicatione omnino sit inualida. Hæc est communis, & satis expressè declarata in c. *Postulasti*, de Cleric. excomm. ministrant. vbi non solum dicitur excommunicatis non posse Ecclesiastica beneficia conferri, sed etiam eos non posse illa licite retinere: quia ea non fuerunt canonice consecuti. Quæ verba aperte significant eos non fuisse sua illa beneficia: & ideo diuerso modo loquuntur iura de beneficijs ante excommunicationem obtentis nam de illis solum dicunt non posse excommunicatum recipere aut retinere fructus eorum: hic autem de ipsismet beneficijs hoc asseritur. Ratio verò seu congruentia huius penæ fuit, quia excommunicatus est suspensus ab omni officio Ecclesiastico: vt supra ostensum est: ergo merito sit inhabilis, ne tunc possit beneficium accipere, quod propter officium præcipue confertur: vt in simili argumentatur Pontifex in cap. *Si celebrat*, de Cleric. excomm. ministrant. Atque hæc est communis doctrina Theologorum in 4. dist. 18. Specialiter Richard. art. 7. q. 4. Palud. quæ. 4. Anton. 3. part. titulo 24. cap. 76. Sor. dist. 22. quæst. 1. artic. 4. Conueniunt iurisperiti in dicto cap. *Postulasti*, & in dicto §. *Verum*, & alijs locis, quæ notat Couarr. in cap. *Alma*, part. §. 7. & Nauarrus capit. *Si quando*, de Rescript. exceptione nona, & in Summa, capit. 27. numer. 21. Atque hinc colligunt omnes, etiam post absolutionem a censura, non posse aliquem obtentum beneficium licite retinere, nisi fiat noua collatio, vel legitima dispensatio, quæ illi æquiualeat: quia per solam absolutionem non potest conualescere collatio, quæ nulla fuit. Et consequenter fit, vt nec fructus talis beneficij retinere possit, si eos suscipit, idque duplici titulo, scilicet, & quia excommunicatus illos accepit, & quia beneficium non erat suum; quo titulo tenebitur restituere hos fructus, etiam si post absolutionem a censura illos accepit.

Quæ omnia locum habent, licet excommunicatus bona fide beneficium acceperit, aut suæ excommunicationem ignorans, aut probabiliter putans se esse ab illa absolutum: quia ignorantia, quamuis excuset a noua culpa, & consequenter a noua pena & maxime a noua censura, iuxta cap. *Apostolica*, de Cleric. excomm. ministrant. non tamen dat va-

Fr. Suarez tom. 5.

lorem actui, alias inualido, neque impedit effectum prouenientem ex priori censura legitime imposita, qui est quasi pœna illius peccati, pro quo prior excommunicatio lata fuit, à quo proinde pœna excusare non potest ignorantia, quæ in beneficij collatione interuenit. Quæ sententia videtur mihi certa, & eam esse communem Doctorum affirmat Couarr. Rubus. Abbas. *Postulasti*, numero sexagesimo secundo, Abbas dicto capit. *Pastoralis* §. *Verum*, numero decimo quinto contra Gloss. ibi cum alia Glossa in dicto capit. *Apostolica*. Existimo tamen aliter esse in hoc sentendum, loquendo de ipso beneficio; aliter de fructibus perceptis & consumptis, nam beneficium omnino retineri non potest: circa fructus autem non nulla distinctione vtendum est. Nam in primis, si ratione beneficij aliquod officium, vel ministerium eadem bona fide exercuit, iuste potest conueniens stipendium, seu congruam sustentationem pro ratione sui operis ex fructibus beneficij accipere: quia in re ipsa Ecclesiæ inseruiuit, ratione cuius operis dignus est congrua sustentatione, maxime cum bona fide id fecerit: & deinde, si præter congruum stipendium plures fructus accepit, & bona fide illos consumpsit, neque inde factus est ditior, non tenebitur aliquid restituere, quia neque ratione acceptionis cum bona fide acceperit, & absque culpa, nec ratione rei acceptæ, cum iam illa non extet, neque in se, neque in illa, quæ loco illius permaneat. Extra hos vero casus manifestum est, ignorantiam seu bonam fidem acceptionis non excusare ab obligatione restituendi id, quod sine vero titulo acceptum est.

Nonnulla dubia præcedentis assertionis declaratione enucleantur.

Superfunt vero nonnulla dubia necessaria, vt assertio proposita exacte implicetur. Primum est, quid nomine beneficij Ecclesiastici in præsentia intelligendum sit. Et præcipua difficultas de pensionibus est: de cæteris enim nullum dubium, quia, licet hoc nomen, *beneficium*, & stricte & late in iure accipi soleat, iuxta capitulum penultimum de Ver. signific. vbi id notat Abbas numero secundo, & alij, qui ibi in Additi. referuntur, & Glossa in capitulo primo de Regulis iuris in sexto: & ideo in materia odiosa, qualis hæc est, videatur eius significatio, quantum fieri possit restringenda: nihilominus certum est, regulam positam intelligendam esse de omni beneficio proprie dicto, siue curam habeat animarum annexam, siue non, siue sit ex minoribus, siue ex ijs, quæ maiora beneficia dicuntur, vt sunt Episcopatus, & Archiepiscopatus, &c. Ratio est, quia iura generaliter reddunt excommunicatum inhabilem ad omnia beneficia Ecclesiastica, vt constat ex dicto c. *Postulasti*, vbi licet non addatur signum distributiuum, *Omnia*, sed simpliciter dicatur *beneficia Ecclesiastica*, tamen illa absoluta, & indefinita locutio æquiualeat vniuersali maxime, quia cum propositio illa sit negatiua satis continet illam distributionem: quia negatio omnia destruit. Vt in cap. *Cum bona*, de arat. & qual. dicitur non posse suspensum, quod idem est de excommunicato, beneficia, quæ postea adeptus est, retinere; quod perinde valet ac si diceret, *Non potest aliqua*, atque adeo nulla beneficia retinere potest.

Propterea in iure dicitur, excommunicatum esse inhabilem ad beneficia Ecclesiastica. cap. *Per inquisitionem*, de Elect. & ex hac generali appellatione beneficij, ibi infertur, quendam non fuisse capacem cuiusdam Præposituræ, quia incapitas beneficij includit negationem vniuersalem cuiuscunque dignitatis, vel præbendæ, quæ sub hac voce proprie Felius, verbi *Quod si quis*, de Pen. in 6. vbi Glossa aduertit

Couarr.
Rubus.
Abbas.

4.
Primum
quid nomine
beneficij
in assertione
intelligatur.

Cap. Cum
bona, de
arat. & qua.

5.
Ca. Per in-
quisitionem,
de Elect.
Cap. Felius
de Pen. in 6.

terit nomine beneficiarum, seu beneficiarum, non comprehendit Episcopatum, vel Episcopum, nisi exprimat, vt ibi fit. Verumtamen existimo id multum pendere ex subiecta materia: nam in c. Inquisitores, de heret. & in cap. Quia periculosum, de Seta excommun. vt exciperetur Episcopi a generali sententia, vel iurisdictione, necessarium fuit ibi specialiter disponi. In cap. autem Dilectus, de Concessio. prabend. vbi quædam constitutio Alexandri III. de beneficiis Ecclesiasticis ita exponitur, vt Episcopatum non comprehendat: ideo ita fit, quia ex verbis, & circumstantiis ipsius constitutionis aperte constat hanc fuisse mentem Alexandri, & Concilij Lateran. vt patet ex ipso Con. p. i. cap. 8. At vero in præfenti nulla est ratio huius restrictionis, & alias prohibitio, seu incapax est vniuersalis. Imo à fortiori sumitur argumentum efficax, nam si excommunicatus est incapax inferiorum beneficiarum, multo magis superiorum.

Adde vero vterius, non solum hoc intelligi de beneficiis Ecclesiasticis in rigore sumptis, quæ requirunt, & titulum spiritalem de se perpetuum, & ius ad temporales fructus ratione officij percipiendos, verum etiam de quacunque dignitate, & officio Ecclesiastico, etiam si ad tempus concedatur, vt est munus vicarij, & administratoris vel gubernatoris Episcopatus, qui interdum ad tempus constituitur, cap. vlt. de supplend. negl. pralat. & c. Is cui, de Elect. in 6. Item munus prælati in aliqua religione, quod & temporales fructus non habet, & sæpè ad tempus tantum durat. Item munus legati, aut delegati, aut inquisitoris, non est Ecclesiasticum beneficium; & tamen horum omnium est incapax excommunicatus, quia est incapax vsus, iurisdictionis, & ordinis, & omnia hæc ad aliquem vsu ex his ordinantur: & ideo qui illo priuatus est, recipere non potest de nouo munus vel officium ad illum vsu ordinatum, siue illud sit proprium beneficium Ecclesiasticum, siue quælibet alia dignitas, argumentò cap. vltimi de Clerico excomm. minist. Ex quo Abbas ibi numer. 3. colligit, quod prohibitio exercitio alicuius actus, prohibetur omnino, per quod peruenitur ad illum actum. Item est alia ratio, quia excommunicatus fit extra omnem Ecclesiasticam communionem: assumptio autem ad quamlibet Ecclesiasticam dignitatem est magna communicatio Ecclesiastica; & ideo est incapax illius. Quia ratione vsus est Innocent. III. in cap. Postulasti, de Clerico excomm. dicens, Consultationi vestre respondemus, quod cum excommunicatus communicari non debeat, clericis excommunicationis vinculo innotatis Ecclesiastica beneficia conferri non possunt. Vbi, licet, proprietate verborum inspecta, conclusio tantum inferatur de beneficiis Ecclesiasticis, ex vi tamen antecedentis idem concluditur de omnibus dignitatibus & muneribus dictis. Excipienda vero est Summi Pontificis dignitas, à qua nemo repellitur propter excommunicationem, vt docuit Syluest. verb. Excommunicatus. car. 9. numer. 5. cū alijs, & infra disputatione sequente, sect. 2. commodius ostendemus. An vero si electus ipso iure absolutus maneat, vel quo modo absolui debeat, infra de absolutione tractando dicitur.

Solum ergo superest difficultas circa pensiones. Duplex autem pensio distingui consuevit, quædam perpetua, quæ datur in titulum beneficii: alia temporalis, quæ absque spirituali titulo superioris auctoritate conceditur, propter diuersas causas, vt constat ex vsu. De priori nulla est difficultas, quia est proprie beneficium Ecclesiasticum, vt notant Abbas, & alij in ca. Conquerente, de Clerico. non residentibus, Rota Decis. 9. de Rescript. in antiqu. Couarr. in pract. quæst. cap. 36. numer. 10. nam talis pensio constituitur, quando ex pingui beneficio certa aliqua portio extrahitur, non in commodum alicuius, sed vt deinceps perpetuo conferatur tanquam Ec-

clesiasticum beneficium. De qua videri potest Gigas quæst. 28. de pensionib. in fi. & quæst. 54. numer. 5. & Caccialupus quæst. 12. de pension. qui docent huiusmodi pensionem venire appellatione Ecclesiastici beneficii. Et sanè, quantum ex Abbate, & alijs auctoribus colligere possumus, id est, hæc pensio perpetua, quod nos Præfimum appellamus, de quo certum est esse beneficium Ecclesiasticum, vt late Soto lib. 10. de Inst. quæst. 5. art. 3. Calder. in cap. 1. nostra, de Rescr. Rebuffus in Praxi. tit. Secularia beneficia, numer. 19. & colligitur ex cap. vlt. de Concess. prabend. in 6. princip. ibi, Præfimum, & docuit Glossa in Clem. vlt. verb. Quodcumq. de Vit. & honest. cler. & videri potest Decis. in Rubric. de Rescript. numer. 3. & Abb. Consil. 47. numer. 4. volum. 2. Vnde consequenter etiam est certum collationem eius excommunicato factam nullam esse. Et quæ communis resolutio Panormitani, & aliorum in ca. Ad audientiam, de Rescript. De alijs vero pensionibus temporalibus maior difficultas est, quia illæ non sunt Ecclesiasticum beneficium, vt prædicti auctores fatentur, & tradit Nauarr. in Summ. cap. 23. numer. 11. & constat inter alia, quia de ratione beneficii Ecclesiastici est, vt sit ius perpetuum, vt ex varijs decretis notat Glossa in cap. vltimo, de Capell. monach. in 6. verb. Perpetuo. Item, quia hæc pensiones non dantur, quantum est ex se, ob titulum, vel officium Ecclesiasticum, quod etiam est de ratione Ecclesiastici beneficii. Denique id aperte colligitur ex cap. Quamuis, de Prabend. in 6. vbi dicitur in litteris Apostolicis de aliquo prouidendo in Ecclesiasticis beneficijs, non intelligi pensionem. Hinc ergo colligi videtur, excommunicatum non esse incapacem pensionis, quia neque illa est beneficium Ecclesiasticum, neque datur propter aliquod inuicem, vel vsu alicuius actus, à quo communicatus suspensus sit.

De his ergo pensionibus tres inuenio sententias. Prima simpliciter negat excommunicatum esse incapacem harum pensionum propter fundamentum tactum, quod non sunt beneficia, nec dignitates, nec munera Ecclesiastica: addendo, quod odia & penæ restringenda sunt. Item solum sunt quædam veluti donationes temporales. Vnde quantum est ex natura illarum pecunia redimi possunt, quamquam ob decentiam, & ad vitandos abusus prohibitum sit ne id fiat sine autoritate Pontificis. Secunda sententia extreme opposita est, excommunicatum esse incapacem pensionis. Hanc tenet Gigas quæst. 14. de Pensionib. inclinatur Couarr. cap. Almæ part. 1. §. 7. numer. 2. qui fatetur, pensionem non esse beneficium Ecclesiasticum, & in illa non procedere rationem supra traditam ex cap. Si clerici, de Clerico excomm. minist. quia pensio non ordinatur ad aliquod ministerium prohibitum excommunicato: Sed tamen (inquit) propter odium excommunicatorum, & quia pensiones redditus Ecclesiastici sunt, non admodum hanc opinionem improbamus. Quibus verbis satis significat hic auctor, nec ratione satis firmam, neque assensu satis definito huic adherere sententiam. Gigas vero addit, curiam Romanam amplecti hanc opinionem: & ideo introduxisse stilum, quoties expediunt litteræ pensionis, præmittendi clausulam absoluentem ab omnibus censuris duntaxat ad talem effectum. Tertia sententia distinctione vtitur, nam quædam sunt pensiones quali merè temporales, quæ dantur ex causa humana, vt propter seruitia parentum in militia, vel alia simili: & in his ait hæc opinio procedere priorem sententiam. Aliæ sunt quæ conferuntur proxime, & immediate propter munus aliquod spirituale: vt cū datur coadiutor Episcopo, vel administrator Episcopatus, & ex fructibus assignatur illi certa pensio in stipendium: & tunc ait procedere posteriorem opinionem.

Quod videtur indubitatum, quia tunc pensio est

Cap. Postulasti, de Clerico excomm.

Syluest.

7. Pensio perpetua, non beneficii comprehenditur.

Abb. Rota. Couarr.

Gigas. Caccialup.

Nam ipsa. Ratio imbi.

Prima sententia.

Secunda sententia. Couarr.

Tertia sententia.

quid accessorium ad munus spirituale, cuius collatio nulla est, vt supra dictum est: ergo & pensio ipsa est nulla. Alia vero sunt pensiones, quae nec sunt pure ex titulo temporali, neque immediate dantur propter spirituale munus, remote tamen, & mediate oriuntur ex aliqua causa spirituali, vt quando ad dirimendam litem inter clericos super causa beneficii alteri datur beneficium, & alteri pensio assignatur, iuxta cap. Si essent, de Præbend. vel cum aliquis renunciat beneficium reservata pensione, quæ remote saltem confertur ob titulum beneficii prius habiti, vel in sustentationem quodammodo debitam ob seruitium, & ministerium spirituale, prius Ecclesie exhibitum, & de hoc tertio genere pensionum res videtur vtinque dubia, & probabilis.

Dico primo, Nunquam esse licitum dare pensionem Ecclesiasticam excommunicato, cuiuscunque generis illa sit: & à fortiori neque illi esse licitum eam recipere. Hoc probatur ratione textus in dict. cap. Postulatus: quia scilicet cum excommunicatis communicari non debet; sed assignatio pensionis Ecclesiastica est quædam communicatio Ecclesiastica, imo spiritualis dici potest, nam, licet illi fructus secundum se temporales sint, per quandam tamen relationem moralem sunt quod spirituale, quatenus sunt bona Ecclesie, & Deo dicata: ergo non est licita talis communicatio. Deinde censo, excommunicatum, quamdiu est censura ligatus, non posse iure exigere pensionem: imo repelli posse à exceptio excommunicationis illi opponatur, iuxta cap. Excep-
Cap. Excep-
tionem, de
Excep.

tionem, de Excep. Et ratio est, quia illa est quædam communicatio: ille autem omni communicatio ne priuatus est. Adde, quod, vt infra dicemus, excommunicatus non facit suos Ecclesiasticos fructus; sed à redditus pensionis sunt fructus Ecclesiastici: ergo excommunicatus, quamdiu ligatus est, illos non facit suos. Ex quo tandem probabilior censo primam sententiam, quia plus est obtinere ius nouum ad fructus pensionis percipiendos, quam ipsos fructus, sed is, qui iam antea erat pensionarius constitutus, non potest fructus pensionis percipere: ergo multo minus potest ius ipsum pensionis excommunicatus acquirere. Atque hoc modo habet hic etiam locum regula, quæ sumitur ex dict. c. Si celebras, quod excommunicatus, dum sit inhabilis ad aliquem actum, fit etiam inhabilis ad recipiendum de nouo id, quod est quasi principium talis actus: nam excommunicatus est inhabilis ad percipiendos fructus pensionis: principium autem veluti morale percipiendi illos est ius illud, quod acquiritur per assignationem, seu collationem pensionis: ergo est incapax, vt tale ius de nouo acquirat. Et idem etiam rescriptum, seu Bulla ab excommunicato impetrata ad effectum obtinendi pensionem nulla est, nisi ad talem effectum absolutionem obtineret, arg. cap. Dilectus, de Rescript. & cap. i. de Rescript. in 6. vbi notant Doctores, & Abbas in cap. Veritatis, de Dolo, & contumacia. Ex quo textu in vltimis verbis non leue sumitur argumentum ad rem, de qua agimus, confirmandam. Dicitur enim ibi, omnem alienationem de rebus Ecclesiasticis ab excommunicato factam, esse irritam: ergo à fortiori assignatio pensionis, vel eius acceptio respectu excommunicati nulla existit. Denique in hac materia, collatio illicita est etiam nulla, iuxta textum in dicto cap. Postulatus, sed ostensum est hanc collationem esse illicitam: ergo est nulla, quia re vera non est canonica eo modo, quo esse potest, & debet, quæ etiam ratio illius cap. Postulatus. Quæ fundatur in regula prima de regulis iuris in 6. quod beneficium Ecclesiasticum sine institutione canonica non potest licite retineri. Et, quamuis hæ rationes in secundo, & tertio genere pensionum manifestius procedant, tamen de primo etiam sufficienter probant, & rationes in contrarium non procedunt, quia

Fr. Suarez tom. 5.

A proposita regula non tantum de beneficio Ecclesiastico propriissime sumpto procedit, sed etiam de quolibet iure percipiendi Ecclesiasticos fructus, vt ostensum est.

Secundo dubitari potest circa eandem regulam, quid nomine collationis intelligendum sit, & an ad omnes modos collationis beneficii extendatur. In qua re primo dicendum est sub collatione comprehendendi electionem, præsentationem, seu nominationem excommunicati ad beneficium Ecclesiasticum. Ita docent communiter Doctores supra citati, & distinctius declarat Couarruias numer. 1. & 2. & fundamentum est, quia fere de iis omnibus in propriis terminis iura loquuntur, vel (si quid mittunt) eadem de illo ratio est. Et in primis de electione videtur textus satis expressus in ca. Cum dilectus, de Consuetud. vbi sermo est de suspensio: item in c. Constitutus, de Appellat. sumitur etiam ex cap. Si celebras, de Cler. excomm. ministr. vbi electio eius, qui minori excommunicatione ligatus est irritanda dicitur, vel, vt multi interpretantur, irrita declaranda: ergo à fortiori erit irrita electio facta de illo, qui minori excommunicatione ligatus est. Atque hinc inferunt omnes etiam præsentationem, seu nominationem huiusmodi excommunicati non valere: quia hæc omnia proxime ordinantur ad beneficii collationem, seu obtentionem: & ideo æque nulla sunt, ac ipsa collatio, iuxta principium traditum in dict. cap. Si celebras. Item, quia quæ ratione electio personæ inhabilis ad aliquod beneficium, vel officium nulla est ex natura rei ob personæ incapacitatem, eadem præsentatio, vel nominatio personæ inhabilis nulla esse debet: persona autem excommunicati inhabilis est, & ideo iura quoad hanc hæc omnia parificant, vt in simili dixit Glossa penultima in cap. Si postquam, de Elect. vbi generaliter idem dicit de prouisione beneficii, & de postulatione ad beneficium. Quod sumitur etiam ex cap. i. de Postulat. prælat. vbi postulatio eius, qui interdictum violauerat, nulla reputatur: multo ergo magis postulatio excommunicati, vt ibidem notat Abbas cum Glossa, vlt. num. 31.

Atque hinc inferitur primo, resignationem beneficii in fauorem excommunicati factam, siue simplex sit, siue per modum permutationis, inuolidam esse, vt Couarruias supra notat cum aliis, quos refert. Et ratio est clara, tum quia per resignationem, vel permutationem validam nouum ius ad beneficium acquiritur: excommunicatus autem in capax est acquirendi quacunque ratione Ecclesiasticum beneficium, vel ius in illud, seu ad illud; tum etiam, quia, si ex alius causis persona sit inhabilis, permutatio non tenet, vt significat Glossa in Clem. i. de Pœn. verb. Obtinenda, ergo idem erit in presenti.

Secundo inferitur ex dictis, omnem impetrationem beneficii ab excommunicato obtentam, esse ipso iure nullam, quod omnes colligunt ex cap. i. de Rescript. in 6. Vbi rescriptum ab excommunicato impetratum nullum esse dicitur. Dicit aliquis ibi tantum esse sermonem de rescripto ad litem impetrato: & ideo non esse extendendum ad alios casus, cum poenalis, seu odiosa sit constitutio. Antecedens videtur ex frequente expositione Canonistarum haberi, vt supponunt Gigas quæst. 14. de Pensionib. & Couarruias dict. §. numer. 3. Qui tacite responderet negando consequentiam, nam in de sumitur argumentum à fortiori, quod dicit colligi ex cap. Quamuis, de Præbend. in 6. & cap. Ad audientiam, 2. de Rescript. Non tamen video, quomodo ex illis iuribus id probetur. Neque etiam video cur decisio illius cap. i. ad sola rescripta ad litem impetrata restringenda sit, cum verba sint vniuersalia: & maxime cum per illa verba: Super alio quam excommunicationis, vel appellationis articulo, duplex exceptio adhibeatur, quæ firmat

T a regu-

Cap. Cum dilectus, de Consuetud. Cap. i. de Appellat. Cap. Si celebras, de Cler. excomm. ministr.

Glossa in cap. i. de Postulat.

Resignatio nem beneficii in fauorem excommunicati factam esse nullam.

Glossa in Clem. i. de Pœn.

Impetratio beneficii ab excommunicato obtenta, est ipso iure nulla. Cap. i. de Rescript. Obiect. Couarruias.

Dilectus.

regulam generalem in omnibus aliis casibus, vt ibi notat Glossa verb. *Alia*. Et videtur esse communis interpretatio, maxime quando rescriptum commodum proprium ipsius excommunicati obtinetur, vt notauit Abbas in cap. *Veris*, de Dolo, & contumacia. nu. 47. & latius Felinus in cap. *Vltim.* colum. 2. de Exceptionib. Posset etiam hoc confirmari, quia tacet aliquid, quod difficiliorem redderet rescripti concessionem, facit illam subrepticiam, iuxta cap. *Super literis*, de Rescriptis, nam si constaret Pontifici de excommunicatione perentis rescriptum, illud non concederet: ergo tandem argumtor ex cap. *Si celebrat*, quia, cum excommunicatus sit inhabilis ad beneficium, etiam est inhabilis ad impetrandum illud, vel iteras quæ ad hoc possint conferre.

Tertio inferitur, etiam si Summus Pontifex absque petitione, vel impetratione alterius motu proprio conferat beneficium alicui, qui excommunicatus est, collationem inuálidam esse, quando Pontifex ignorabat, eum qui beneficium confert, esse excommunicatum, quia tunc non censetur eum eo dispensare, nec eum absolueret: nam hæc voluntarie fieri debent, & iuste ac prudenter: & ideo nisi præuia cognitione fieri non censentur. Atque ob rationem oppositam, si Pontifex sciens alterius excommunicationem, illi beneficium tribuat, censetur tacite illum absolueret, saltem quantum ad illud effectum: quod iam communi stilo expresse semper fit, vt latius Couarr. supra nu. 2.

Quarto inferitur, etiam commendam, seu commendationem Ecclesie excommunicato factam irritam esse, quia illa etiam ordinatur ad officium, ad quod excommunicatus inhabilis est. Item, quia ob hanc causam in cap. *Ne no*, de Elect. in 6. commendam equiparatur ipso beneficio parochiali, quoad hoc, vt non nisi vna, & ei, qui in ætate legitima, & sacerdotio constitutus sit, dari debeat, quia nimirum debet esse aptus, & expeditus ad curam animarum gerendam administrando sacramenta, &c. ergo eadē ratione equiparantur hic commoda, & beneficia, quod notauit Rebuff. dict. c. *Postulasti*, de Cle. excō. ministr. nu. 23.

Nam acceptatio beneficij ant excommunicationem collati, ab excommunicato facta sit valida.

Hic verò queri solet, an idem sit dicendum de acceptatione beneficii facta ab excommunicato, quahdo prouiso, seu nominatio, & electio facta fuit antequam excommunicationem incurreret. Et responsio communis est, acceptationem illam validam esse, vt refert Couarr. dict. §. 7. nu. 4. & Nauarr. in cap. *Si quando*, de Rescrip. excep. 10. nu. 13. Fundamentum est, quia acceptatio potius ad factum, quā ad ius pertinet, & ita non de beneficio acquirendo agitur, sed acceptatione iam acquisiti. Quæ ratio, & consequenter assertio, difficultate non caret: nam, vt dicitur in cap. *Si tibi absenti*, de Præbend. in 6. si Episcopus absenti beneficium confert, ille ius in ipsum non acquirit, nec facit illud suū, donec consentiat, ratamque habeat huiusmodi collationem: ergo, cum acceptat beneficium, tunc acquirit ius: ergo, si tunc est incapax ad acquirendū ius, acceptatio non poterit esse valida quoad hunc effectum: ergo, si fit ab excommunicato, est inuálida. Et confirmatur, nam alias in Ecclesiis in quibus est consuetudo optandi meliores præbendas, si excommunicatus canonicus optet, v. g. dignitatem, vel præbendam meliorem, illam acquirit: consequens est falsum: ergo. Sequelam admittit Couarr. supra cum Rota, quam allegat. Et videtur posse probari, quia, vbi est consuetudo optandi, per ipsam

veluti confertur ius, ad præbendam, solumque deest acceptatio, quæ ad factum solū pertinet. Minor vero probatur, quia in optione fit, quasi permutatorio beneficiorum, quam diximus ab excommunicato fieri non posse.

Priorem difficultatem attingit Couarruinas citato loco, & l. 3. variarum resol. c. 14. nu. 4. Et propter illam ait oppositam sententiam tenuisse Cardinalem, in c. *Postulasti*, & Alciatum in c. 1. Iudicis, nu. 12. & ipse etiam censet rem esse dubiam, eamque limitare videtur. Et mihi etiam videtur prior sententia, quamuis communis, moderanda. Non enim opinor posse ius, quod aliquis habuit ad beneficium ante excommunicationem augeri, vel solidius fieri propter consensum tempore excommunicationis præstitum: hoc enim efficaciter suadet ratio facta. Et confirmatur quædam communis doctrina Canonistarum, quam refert Nauarrus in cap. *Si quando*, de Rescriptis excep. 10. nu. 13. eum, qui adhuc sperat vel petit aliquid iuris spiritualis, si interim inhabilis fiat, repellendum esse, adeo, vt, si quis electus, & confirmatus in Episcopum, ante consecrationem inhabilis fiat, repellendus sit, quod saltem verū esse, quando sua culpa quispian inhabilitatem incurrit, affirmat Panorm. in c. *Ex parte*, de Clerico ægrot. Si ergo id verum est in illo, qui iam habet ius quæsitum in re, vt est confirmatus, iuxta c. *Super his*, de Accusat. & c. *Transmissum*, de electione, propterea quod aliquid restat acquirendum: ergo à fortiori ille, qui nondum habet acquisitum ius in re, si interim inhabilis fiat, non potest durante inhabilitate illud acquirere: sed ille, cui oblatum est beneficium, antequam illud acceptet non habet acquisitum ius in re, vt ostensum est, & per excommunicationem fit inhabilis ad collationem beneficii: ergo durante excommunicatione non potest illud ius acquirere.

Dico ergo, Excommunicationem post beneficii collationem, & ante acceptationem subsecutam, non tollere, nec minuire efficaciam præcedentis collationis seu illud qualecunque ius ad rem, quod potuit sola collatio ante acceptationem tribuere. Quod explicatur per effectum, qui habetur in dicto capite. *Si tibi absenti*, scilicet quia Episcopus, qui tale beneficium obtulit, non potest alteri illud conferre, etiam si prior postea excommunicatus sit, quia licet excommunicatio impediat acquisitionem noui iuris, non tamen irritat prius factum. Item, quia licet excommunicatus durante censura non possit acceptationem (vt ita dicam) efficacem præstare, potest tamen absolui, & postea acceptare: ergo per excommunicationem non statim priuatur omnino illo iure. Adde vero vterius, durante excommunicatione non acquirere plus iuris, quam antea habebat, etiam si in eo tempore, & statu acceptet, seu consentiat: hoc enim probant efficaciter rationes factæ. Estque hoc aliquando magni momenti: quia, si contingat illum mori, antequam ab excommunicatione absoluat, beneficium non censebitur vacare denuo per mortem eius: quia illud nunquam acquisiuit: quod multum referre potest ad intelligendum, ad quem pertineat noua collatio illius beneficii, iuxta ea, quæ notat Couarr. dict. lib. 3. Variar. c. 16. num. 3.

Quo etiam fit, vt si tempus ad acceptandum datum præfixum fuit, & sic prouisus in beneficio, & ante acceptationem excommunicatus, in eadem excommunicatione perduret vsque ad illud tempus elapsum, quantumuis interim suum consensum declararet acceptando, nihilominus posse collatorem illud libere alteri conferre, iuxta decisionem dicti cap. *Si tibi absenti*. Quia acceptatio præstita durante excommunicatione fuit inefficax quoad effectum acquirendi beneficium: quando autem præscribitur terminus ad acceptandum, intelligitur de acceptatione valida, & efficaci, ita vt ius in beneficio acquiratur

Abbas:
Felin.

13.
Beneficij
facta à Pontifice
motu proprio ali
cui excommu
nicato, est inuálida.

Couarr.

14.
Commenda
Ecclesie
excommu
nicato facta, est irrita.
Rebuffus.

Communis
responsio
Couarr.
Nauarr.

Ratio dubitandi.

16
Ius ad rem
fieri non
potest, nisi
per mutua
communi
cationem.

Nauarr.

Panorm.

17.
Excommu
nicatio post
collationem
Beneficij,
ante accepta
tionem, non impedit
illius effectum.
Ca. Si tibi
absenti de
Præbenda.

Excommu
nicatus ac
ceptans be
nificium
ante exco
municatio
nem illi col
latum non
acquirat
plus iuris
in illud.
Couarr.

18.
Cervellaris.

quiratur. At vero, si durante excommunicatione quis statim acceptauit, & postea absoluitur à censura, probabile est statim ipso facto, & sine noua acceptatione, acquiri ius, & dominium beneficii, vt in hoc verum habeat prior communis opinio. Et hoc ad summum probatur ratio eius: quia causa efficacis huius iuris non est consensus recipientis, sed tantum cōditio, vel quasi dispositio requisita ex parte subiecti, quæ de se sufficiens fuit, etiam si tempore excommunicationis fuerit præstita, quia ad nudum factum pertinet, id est, quia non est actus iurisdictionis, nec collatio iuris, sed solum declaratio proprii consensus. Obstat tamen excommunicatio, ne alterius collatio statim haberet effectum: quia vero illa valida fuit ex parte conferentis, & semper in eodem statu moraliter permanet, nec iuridice reuocata fuit, vt supponimus, ideo ablato obice ex parte recipientis, statim habet effectum, quia alia conditio necessaria ex parte acceptantis, iam posita fuit, vt supponimus, & in eodem etiam statu moraliter perseverat. Hoc igitur modo limitanda videtur illa communis sententia.

Ex quo inferitur, si prior collatio non fuit ex se efficax in præfenti, sed solum concessio in futurum facta de beneficio vacaturo, non posse conferre ius in tale beneficium per solum acceptationem tempore excommunicationis factam: etiam si absolutio subsequuta sit, vt si is qui habet literas, seu privilegium huiusmodi, concessionis, excommunicatus existat tempore quo beneficium vacat, ac illud acceptet & postea absoluitur, non acquirat ipsum beneficium donec post absolutionem noua ei collatio fiat. Quia licet ad beneficium vacaturum non conferunt illud sine noua collatione postea subsequuta, sed præcipuum illam, seu conferunt ius ad illam: hæc autem fieri non potuit durante excommunicatione: ergo necesse est vt postea fiat.

Ex quo facile patet, quid dicendum sit in casu rationis confirmatione de optione alterius præbendæ seu dignitatis, aut canonicatus. Existimo enim fieri non posse durante excommunicatione, quia necesse est, vt in illa interueniat acquisitio noui beneficii, cuius excommunicatus incapax est, vt etiam Couarr. citatis locis animaduertit, & ad Rotam contra eandem decis. 5. de concess. præbend. in nouis. Intelligendum autem hoc est de opinione beneficii de nouo obtinendi: nam, si quis iam possideret duo beneficia, & illi daretur optio vt altero dimisso vnū tantum, quod mallet, sibi retineret, in cap. Referentes, de præbend. tunc quamuis excommunicatus id faceret factum teneret, quia nihil de nouo acquirit, sed potius dimittit in quo nullus ei fauor conceditur, sed potius redundaret in eius commodum, si propter excommunicationem alterius beneficii renunciatio esset differenda. Secus vero est, quando optio fit per mutationem vnius beneficii, quod solum antea possidebatur, in aliud melius denuo obtinendum: quia non potest excommunicatus nouum beneficium comparare, quia simpliciter est incapax nouæ collationis: & quia id cederet in magnum fauorem, & commodum eius. Posset tamen tunc opinionem acceptare differendo executionem, seu permutationem vsque ad tempus obtentæ absolutionis, quæ procuranda, & obtinenda est intra terminum sibi concessum ad optionem faciendam, si forte aut consuetudine, aut speciali iure præscriptus sit: alioqui ius optandi ad alium transibit: neque enim potest ratione prioris acceptationis impediri, cum ex illa nec nouum ius acquiri, neque antiquum roborari, aut ampliari potuerit, vt dictum est.

Sed querendum hic superest, an hæc collatio, vel acceptatio beneficii ab excommunicato facta, peccaminosa sit, ita vt peccet mortaliter, vel conferens dando, vel excommunicatus acceptando. In quo certum est in primis, quoties electio, collatio, &c.

Fr. Suarez tom. 5.

fit supposita excommunicatione, & eligentem, vel conferentem peccare mortaliter dando, & excommunicatum acceptando. Probatur facile, tum, quia illa est communicatio quædam in diuinis: beneficia enim Ecclesiastica res sacræ, & diuinæ sunt, & quamuis in eo ordine non habeant primum locum, sunt tamen res valde grauiores: ac proinde materia huius prohibitionis grauissima est iudicio, ac sententia omnium Doctorum: ergo hoc titulo actio illa peccatum mortale est: tum etiam, quia efficere in tali materia actionem irritam, & nullam, grauis inordinatio est, atque adeo mortale peccatum, tum quia est quædam electio, v.g. personæ indignæ, & inhabilis, tum etiam, quia est contra iusticiam, & commune bonum, vel contra ius aliorum, vt recte notauit Caiet. in Sum. verb. Excommunicatio, punct. 2. Solum oportet aduertere, hoc peccatum excusari sepe posse per ignorantiam probabilem facti, quæ frequentius accidere potest ex parte eligentis, vel conferentis, quam accipientis: & tunc licet contineat eligentem non peccare ratione ignorantie, nihilominus ipse excommunicatus peccat mortaliter suam electionem acceptando, vel accipiendo beneficium, etiam si id faciat animo supplendi postea defectum per superioris dispensationem, quia tunc facit actum simpliciter illi prohibitum, & in re graui, & secundum præsentem statum alius, vel etiam Ecclesiæ iniuriosum: & consentit in electionem, vel collationem in re ipsa irritam, & nullam.

Hinc vero nascitur difficultas in eo casu ultimo, quem tractauimus, cum electio, vel collatio beneficii ante excommunicationem fit, acceptanda vero proponitur post excommunicationem incurram, an excommunicatus, tunc acceptando, peccet mortaliter. Non enim desunt, qui id asserant, etiam si non negent illam acceptationem ratam esse, & validam in suo ordine. Ratio est, quia non solum est illicitum indigno beneficium conferre, sed etiam ipse est illicitum acceptare: sed excommunicatus est indignus: ergo peccat mortaliter acceptando. Item, quia ille facit iniuriam Ecclesiæ, dum se voluntarie exhibet ad ministerium quod exercere non potest. Facit etiam iniuriam aliis dignis, dum indignus acceptat, quod aliis debitum esset.

Ego vero, suppositis quæ dixi, nullum in hac acceptatione inuenio peccatum, etiam veniale, per se loquendo, & ex vi solius censure. Probatur, quia ibi non est peccatum inobedientiæ contra ipsam censuram, seu Ecclesiasticam prohibitionem: nam illa acceptatio non est prohibita ex vi censure, vt omnes auctores supponunt; tum quia in hac materia beneficiorum actio illicita, & irrita respectu excommunicati fere conuertuntur: tum etiam quia illa non est communicatio aliqua, sed sola declaratio propriæ voluntatis, quæ non est excommunicato prohibita. Rursus non interuenit ibi peccatum veluti cooperationis ad actionem iniustam, vel irritam, nam, cum supponatur electio, vel collatio facta ante excommunicationem, supponitur fuisse legitimam, iustam, & ex se validam, & quamuis is, qui illam acceptat, postea excommunicatus sit, tamen acceptat illam, pro vt facta fuit: ergo acceptat illam vt legitimam, & iustam: ergo hoc titulo non cooperatur actioni iniustæ. Neque etiam est ibi iniustitia propter indignitatem personæ acceptantis, quia non est considerandus status, in quo acceptat, sed pro quo acceptat: est enim illa indignitas temporanea, & facile mutabilis: & ideo, quamuis ille, qui acceptat, tunc excommunicatus sit: non tamen acceptat, vt pro illo statu beneficium accipiat, sed post obtentam absolutionem: ergo obiectum illius acceptationis non est persona indigna, sed digna, licet persona efficiens acceptationem pro tunc sit indigna: cum vero dicitur peccaminosa acceptatio personæ indignæ, intelligendum est obiectiue, id est, si persona indigna acceptetur.

T 3 non

Possumus tamen excusari per ignorantiam maxime eligentem.

Peccatum mortaliter excommunicatus beneficium acceptans ante excommunicationem sibi collatum.

Prima opinio.

Verarumque opinio.

Rationes
in contra-
rium sol-
uuntur.

non si acceptet, quia actio ex obiecto habet suam bonitatem; vel malitiam. Dices etiam ex circumstantia personae operantis oriri malitiam, si ipsa sit indigna ad talem actionem. Respondeo verum id esse, si indignitas illa sit circumstantia actionis. Quod in proposito dici non potest. Cauenda enim est æquiuocatio, excommunicatus enim dicitur persona indigna ad recipiendum beneficium, quia ad hoc inhabilis factus est per censuram, non tamen est persona indigna ad acceptandum beneficium, alias legitime oblatum, & obtinendum eo tempore, quo iam sit capax eius.

Quapropter nulla etiam in hoc fit iniuria Ecclesiae, quandoquidem acceptatio semper respicit tempus habile, nec persona est per se inepta ad ministerium, sed solum per accidens impedita ratione censura: quod impedimentum facile auferri potest, & implicite sub ea conditione, seu habitudine acceptatio fit. Nec enim beneficium ita obligat ex iustitia ad exequendum per se ipsum eius officium, statim ac oblatum est; neque etiam ita obligat ad obtinendum ius in illud, statim acceptatum est, vt non permittat aliquam temporis moram, in qua sine præiudicio, aut nocumento Ecclesiae possit aliquis se disponere ac præparare, vel impedimentum tollere: sic enim potest quis beneficium etiam curatum acceptare, vel recipere, priusquam ordinatus sit: quamuis per annum, v.g. non possit per se ipsum ministerium illud exequi, quod ratione talis beneficii Ecclesiae debet. Nec denique fit iniuria aliis dignis, tum quia illi non habent proprium ius, sed capacitatem quandam valde remotam, tum etiam quia acceptatio illa respicit personam dignam, vt declaratum est. Et ita simul fundamento contrariae sententiae satisfacimus, & nostram confirmamus. Potestque à simili vtrumque roborari, nam, si fundamentum illud solidum esset, peccaret mortaliter excommunicatus retinens beneficium Ecclesiasticum prius oblatum, quia in persona indigna non solum accipere, sed etiam retinere beneficium, peccatum est: consequens autem in omni sententia falsum est; cuius nulla alia est ratio, nisi quia illa persona licet sit indigna pro tunc ad vsum beneficii, non tamen ad titulum, seu proprietatem eius: quia licet illa indignitas ex se magna sit, est tamen facile mobilis, & ideo licitum est retinere beneficium animo remouendi indignitatem illam: simili ergo modo in presenti dicendum.

Tertio, vt de alio termino dicamus, explicandum est, quis nomine excommunicati in assertionem intelligatur; quod potest quæri vel ratione personae, vel ratione censurae. Priori modo dicendum est, nullam personam excludi, cuiuscunque conditionis, aut dignitatis sit, si vere subiaceat excommunicationi, quia iura sine exceptione generaliter loquuntur. Quæri autem potest, an redundet etiam in communitatem, verbi gratia, in Capitulum, si contingat illi conferri potestatem aliquam vel iurisdictionem, aut in gratiam eius expediri rescriptum eo tempore quo personae illius excommunicatae sunt. Dicendum vero est vel aliquas tantum esse excommunicatas, vel omnes. In priori casu non nocet Capitulum aliquorum membrorum censura, nam vis Capituli manet in reliquis, nec enim debet vtile per inutile vitari, nec innocentes propter consortium aliorum priuari iure, vel gratia sua. Imo, licet vnus tantum habilis maneat, in eo censetur Capitulum conseruari, argumento L. sicut municipium, ff. Quod cuiusque vniuers. & quæ tradit Abb. cap. 1. de Election. num. quinto Nauar. Conf. 38. de Regul. In altero vero casu quando omnes de Capitulo essent excommunicati, impediretur gratia seu concessionis effectus, non quia Capitulum excommunicatum sit, id enim fieri non potest, ca. Romana, de Sentent. excommunicat. in sexto, sed qui con-

staret omnibus membris inhabilibus, à quibus incapax efficitur, iuxta capit. vnic. de Sede vacante. in sexto.

Secundo ac præcipue quæri potest ex parte censurae, an dicta assertio locum habeat in excommunicato non vitando secundum Extrauagant. Ad euitanda. De quo in primis certum est, quantum ad vtilitatem ipsius spectat, habere in illam excommunicationem totam hanc efficaciam priuandi, vel inhabilitandi illum, quia per illam Extrauag. nullus fauor illi factus est. Quare, licet occultus sit, non potest beneficium accipere, nec sic acceptum retinere, nec fructibus priorum beneficiorum gaudere. De aliis vero, ad quos pertinet beneficii collatio, electio, aut præsentatio, &c. est difficultas, an ipsi etiam teneantur non eligere, verbi gratia, huiusmodi excommunicatum, sibi quidem notum, non tamen nominatim denunciatum, nec manifestum clerici percussorem. Et ratio difficultatis est, quia ipsi non tenentur vitare huiusmodi excommunicatum in illo alio genere communicationis: ergo possunt ipsum providere, et confirmatur, nam hoc pertinet ad fauorem aliorum, quem dicta Extrauagans, Ad euitanda, intendit, & ad tollenda pericula, & dubia ex parte ipsorum. Item, quia suo iure ex parte priuantur, si talem personam cogantur non eligere. In contrarium vero est, quia si aliis liceret eligere excommunicatum, etiam ipsi liceret acceptare, nam hæc duo correlatiua sunt, & vnum sine alio subsistere non potest.

Dicendum ergo est, simpliciter, & absolute loquendo, etiam excommunicatum non vitandum sub prædicta regula comprehendi tam ex parte illius, quam ex parte aliorum. Quod sic declaro, nam in primis collatio, vel electio talis excommunicati irrita est ipso iure, etiam quatenus est actio aliorum, & quasi actus communicatio eorum cum excommunicato. Probat, quia ipsa persona excommunicata est inhabilis, quia excommunicatio idem semper in ipso operatur, vt ostensum est: sed actio circa personam inhabilem, & incapacem est nulla ipso iure: ergo. Hinc vero sequitur, talem collationem vel electionem etiam ex parte conferentis, vel eligentis esse illicitam, tum quia actionem morale efficere tali modo vt irrita sit, & inanis, illicitum est, & in materia graui est etiam graue peccatum: tum etiam, quia eligere personam inhabilem, & incapacem ad beneficium, vel officium Ecclesiasticum, intrinsece malum est: ergo saltem hac ratione, prohibiti sunt alij eligere excommunicatum, quia ex natura rei malum est, supposita incapacitate, quæ ex vi excommunicationis in illo relinquitur, non obstante prædicta constitutione.

Est autem valde probabile huiusmodi electores, &c. non teneri ad non eligendum huiusmodi excommunicatum ex vi illius prohibitionis, quam censura includit, de non communicando cum excommunicato: hoc enim videtur conuincere ratio in principio proposita: quia Extrauagans generaliter tollit omnem prohibitionem communicationis cum huiusmodi excommunicato in quibuscunque diuinis. Quapropter si antea huiusmodi elector, vel prouisor beneficii excommunicationem minorem vel aliam poenam incurreret, hodie illam non incurreret: quia non peccat communicando cum excommunicato, sed solum eligendo indignum, vel incapacem, sicut si eligerent irregularem, vel publicum concubinarium, vel aliquem huiusmodi. Quod ergo dicitur in capite, Postulasti, de Cleric. excommunicat. eos, qui excommunicatis beneficia conferunt, debere aliquo congruente tempore à munere conferendi beneficia suspendi (neque enim ob huiusmodi crimen aliquam aliam poenam inuenio iure impositam) illud, inquam, non videtur posse nunc iure mandari executioni, nisi in eos, qui

25
Habeat
locum af-
fectio in ex-
communi-
cato non
denun-
tato.

26
Collatio
beneficii
facta ex-
communi-
cato non
vitando est
nulla
etiam ex
parte con-
ferentis.

Ex peccati
minora.

27

Collato-
rem tamen
nullam in-
currere ca-
nonis po-
enam.

qui nominatim excommunicato, vel manifesto clerici percussori Ecclesiasticum beneficium dederint: quia illa pena, vel solum, vel precipue imponitur ob censuram violationem, quam nunc committit eligens, vel conferens beneficium excommunicato non vitando, licet alioqui peccet propter personam incapacitatem, vel indignitatem.

Sed obijciat aliquis ad hominem ex his, quae paulo antea dicebamus, nam, si haec vera sunt, ergo collatio actiua, vel electio talis excommunicationem non vitandi, non est directe prohibita ipsi electori: ergo nec simpliciter erit irrita, neque mala propter solam incapacitatem excommunicati. Probat sequela quo ad priorem partem, quia illa potest esse valida, quamuis impedita propter subiecti obicem, ne statim habeat effectum, sicut supra de acceptione dicebamus, erit ergo valida talis electio, vel collatio, quantum ad hoc, ut absolutio a censura postea subsequatur, statim electio, vel collatio incipiat habere effectum, & rata permaneat absque noua dispensatione. Vt in hoc etiam limitatum intelligatur ius illius capituli, *Postulasti*, per nouum ius Extrauagant. *Ad euitanda*. Dicebatur enim ibi non posse excommunicationem beneficium acceptum retinere, nisi cum illo fuerit misericorditer dispensatum. Vnde colligunt omnes non satis esse obtinere postea absolutioem a censura, nisi etiam dispensatio accedat, quae nouae collationi aequiualet, quia, cum fuerit a principio nulla, successu temporis non firmatur, iuxta regul. 18. de regul. iur. in sexto. Haec ergo decisio procedit nunc circa excommunicatos vitandos: non vero circa non vitandos, ut obiectio facta intendit: quia talis collatio iuxta nouum ius valida est ex parte conferentis, solumque fuit impedita, ne haberet effectum ex obice subiecti: ergo, illo ablato permanebit valida, & erit actu efficax absque alia dispensatione. Quod autem actio illa valida sit illo modo, non aliunde probatur, nisi quia non repugnat moralem actionem esse sic validam: sicut est valida collatio ante acceptionem, quamuis nondum habeat effectum. Et alioqui totum hoc pertinet ad fauorem ipsius conferentis, vel eligentis: & ideo est consentaneum generali concessioni dictae Extrau. *Ad euitanda*, quae in nullo voluit prohibere, vel diminuire actiones fidelium circa huiusmodi excommunicatos quantum est ex parte illorum. Vnde ulterius sequitur eos non peccare, quia, licet excommunicatus pro eo tempore sit indignus, & incapax, illa tamen indignitas talis est, ut facile remoueri possit: si ergo persona sit talis, ut sublata excommunicatione maneat digna, alioqui per talem censuram non est directe prohibita talis electio, vel collatio, ergo ex sola rei natura non erit intrinsece malum eam personam eligere, vel ei beneficium conferre, non ut statim fiat effectus, sed ut ablato impedimento conferatur. Quia hoc modo non confertur beneficium indigno, quatenus talis est, sed quatenus paulo post dignus futurus est; & alioquin nullum est peccatum ita illud conferre, ut effectus aliquanto tempore differatur: quia neque ostendi potest praecipuum obligans ad statim efficiendum illum effectum, neque haec est collatio alicuius sacramenti, ut propterea malum sit illam exercere circa personam secundum praesentem statum habentem obicem, qui postea facile auferri potest.

De hac interpretatione, & de applicatione illius Extrauagantis ad praesentem effectum excommunicationis nihil fere inuenio ab auctoribus scriptum, nam, qui hoc punctum attingunt, ut Couarruias, & alij moderni, solum breuissime dicunt, hunc effectum habere locum in quolibet excommunicato, etiam non denunciato: quia Extrauagans, *Ad euitanda*, nullum fauorem contulit. Ac propterea in re morali, & graui non audeo nouam interpretationem

neri, & doctrinam introducere, etiam si ex discursu facto verisimilis fieri videatur. Ad obiectionem ergo respondendum est negando collationem factam huiusmodi excommunicato validam esse, etiam ut est actio ipsius conferentis, & eo modo, quo ibi explicatur. Primo quia hoc ipsum esset magnum commodum, & fauor excommunicati, quandoquidem ablato obice per absolutionem statim ipso facto obtineret beneficium, eiusque fructus suos facere inciperet absque alia dispensatione, quae antea indigebat: quod sine dubio esset magnus fauor. Deinde, quia videtur moralis repugnantia, quod actio ex parte conferentis sit valida, & tamen quod versetur circa subiectum incapax, & inhabile, cum vna ex conditionibus maximè necessarijs ad valorem actionis sitabilitas subiecti: cum ergo per Extrauagantem, *Ad euitanda*, factum non sit, quin excommunicatus sit incapax beneficij, fieri etiam non potuit, ut collatio ex parte conferentis rata sit, & valida, quia ipse non confert beneficium de futuro, ut sic dicam, sic enim esset potius promissio collationis, quam collatio, sed confert statim, & ideo, quia subiectum inuenit incapax, nihil faciat, sed actio prorsus irrita manet. Sicut, qui in praesenti matrimonium contraheret cum persona inhabili, v.g. consanguinea in gradu prohibito, nihil faceret. Nec sufficeret postea tolli impedimentum, ut prior contractus ipso facto ratus esse inciperet, nisi iterum fieret: sic ergo in praesente non potest per solam absolutionem ab excommunicatione prior collatio rata esse, aut effectum habere. Et quoad hoc est valde dissimile exemplum, quod ex supra dictis de acceptione afferebatur, nam ibi supponebatur collatio facta tempore habili, & circa personam habilem seu capacem: & ideo à principio rata fuit ex parte conferentis, neque irrita fuit per excommunicationem subsequentem: acceptatio etiam cum non sit actus prohibitus ex vi excommunicationis in suo ordine validus fuit, solum fuit impeditus effectus propter incapacitatem personae, quae collationi, vel electioni iam factae superuenit: auferatur autem per absolutionem: & ideo statim incipit habere effectum. At verò in praesenti collatio à principio fuit tempore inhabili, & circa personam inhabilem: & ideo à principio est omnino nulla: & consequenter etiam illicita, si scienter fiat.

Ex qua resolutione infertur, terminum illum in assertionem positum, nulla indigere explicatione, sed de omni excommunicato intelligi, quacunque ratione aut modo excommunicatus sit, dummodo vere, & in re ipsa, & non tantum in hominum opinione sit excommunicatus, id est: siue à iure, siue ab homine, siue per sententiam generalem, siue per specialem, siue publice, siue occulte sit excommunicatus: haec namque differentiae omnes accidentariae sunt, nec mutant naturam aut effectum censurae, supposito illo principio, quod ad hunc effectum non est necessaria denuntiatio. Atque ita iura indifferenter loquuntur: attribuuntque hunc effectum excommunicationi, non quia ab hac vel illa causa, nec quia hoc vel illud modo fertur, sed solum quia excommunicatio est. Et ideo hic effectus inhabilitatis ad beneficia non pendet ex scientia, vel ignorantia, quia non est culpa, aut culpa excusatio, neque oportet, ut sit voluntarius ipse excommunicatus: ergo inhabilis, etiam si se talē esse ignoret. Idemque est ex parte conferentis: nam licet excommunicationem ignoret, re ipsa nihil operabitur, quia circa subiectum incapax operatur, quod generale est in omnibus impeditis irritantibus. Atque ita tota haec doctrina absque controuersia recepta est ab omnibus Doctoribus, ut in supra citatis videre licet.

Hic vero occurrebat quaestio, an acta ab huiusmodi excommunicato ratione talis beneficij, vel dignitatis

31 *Acta ab il-
lo, qui ex-
comm bene-
ficiū ob-
nuit, an
sint valida*

dignitatis susceptæ, valeant, quando talia sunt, vt à A
iurisdictione vel officio pendeant. Sed huius dubij
decisio ex supra dictis de censuris in communi pen-
tenda est: nam per se loquendo, clarum est non va-
lere, cum defit intrinsecum principium illorum, ta-
men quādo ille defectus publice ignoratur, & alio-
qui officium seu beneficium auctoritate publica
posideretur, quoniam defectus est talis, vt eiusdem
Ecclesiæ auctoritate suppleri possit, ideo propter
commune bonum suppletur, atque ea ratione hu-
iusmodi acta valent, vt dicto loco ostendimus. Rur-
sus dubitari hic potest, quid faciet excommunica-
tus occultus, si eligatur, vel ei beneficium confere-
tur, an teneatur se prodere, si non possit aliter se ex-
cusare ne acceptet. Breuiter tamen responderetur pri-
mo, si possit se excusare quocunque alio honesto,
vel apparenti titulo, debere id facere, vt per se con-
stat. Deinde, si excommunicatio talis sit, vt eius ma-
nifestatione non creetur scandalum, vel infamia,
tunc etiam excusare se tenebitur, suum impedimē-
tum declarando, si aliter non potest: quia illud non
est nocuum alicuius momenti. At vero ad se
infamandum nunquam teneatur: & ideo potest tum
acceptare, & quam primum possit, dispensationem
occulte procurare. Similis questio est de electore,
si occulte ac solus nouit excommunicationem alte-
rius, quidnam tunc sit factur. Respondetur, si oc-
culte dantur suffragia nulla ratione debet eum eli-
gere, quia quamuis actus eligendi videatur esse ex
potestate publica, quatenus tamen occulte fit, regu-
latur per scientiam priuatam ac personalem. Et ideo
huiusmodi electores non tam per publicam instru-
menta, aut testimonia, quam per propriam industri-
am ac diligentiam solent de meritis ac conditioni-
bus erigendi instrui. Et ideo etiam si priuare & oc-
cultissime sciat elector illum esse excommunica-
tum, non debet illum occulte eligere: loquor au-
tem de scientia extra confessionem, nam quæ per
confessionem habetur, alterius est ordinis, & de
eius usu vel non usu supra suo loco generaliter
dictum est. At vero, si electio fiat publice, & nulla
sit alia publica causa sufficiens ad negandum suffra-
gium, propter illud solum impedimentum ita oc-
cultum denegandum non est: tum quia actio iam
omni ex parte publica per scientiam commensura-
tam regulanda est, tum etiam quia vel cogetur in-
famare peccatorem occultum, vel scandalum præ-
bere negando suffragium ei, cui publice debetur.

32 *Quid faciet
excomm.
occultus,
cui benefi-
cium offer-
tur.
Existima-
tione tan-
tum & non
vere ex-
comm. non
est collatio-
nis beneficii
incapax.*

Ad didi vero, hæc omnia procedere, quando ali-
quis est vere, & non tantum existimatione excom-
municatus: nam sicut existimatio absolutio vel ca-
rentia excommunicationis non reddit personam
habilem, si in re ipsa excommunicatio ablata non
sit, ita etiam è conuerso existimatio excommunica-
tionis, etiam publica, non reddit personam inhabi-
lem, si in re ipsa ligata non sit: est enim eadem vel
maior ratio, quia hæc pars fauorabilis est, illa odio-
sa. Item, quia illa inhabilitas est effectus censura:
vbi ergo censura non est neque effectus erit. Deni-
que iura de excommunicato loquuntur, qui autem
solum existimatur, non propterea excommunica-
tus est. Atque hinc fit, vt quoties excommunicatio
est ipso iure lata, vel per sententiam generalem ab
homine pro aliquo delicto, quamuis publice existi-
metur aliquis commisisse illud delictum, & conse-
quenter esse excommunicatus, si reuera illud non
commisit, non propterea ille sit inhabilis ad bene-
ficiū obtinendum. Quod non solum existimo
verū, quando existimatio illa ex sola fama, vel ru-
more publico orta est, sed etiam si iuridica sit, &
per sententiam declaratoriam criminis, etiam ius-
tam secundum allegata, & probata, sit confirmata:
quia per talem sententiam non inferitur censura, sed
supponitur, & declaratur, & ideo, si in re non est, per
illam non fit, quod si ipsa non fit, neque effectus eius fiet.

Atque eadem ratione in vniuersum sequitur
quoties sententia censura ab homine lata est ita
iniusta, vt sit etiam nulla, non reddere incapacem
beneficii eum, in quem fertur. Vnde si postea in iu-
dicio nullitas sententia probetur, collatio benefi-
cij post sententiam censuræ facta, rata iudicabitur,
vt docuit Innocentius in cap. *Del. et*, de Appellat.
& alij, quos refert Couarruias supra, num. 3. Et est
manifestum ex principio posito. Secus vero erit, si
sententia sit iniusta, vt tamen simpliciter valida sit:
nam tunc veram censuram, & excommunicationem
inferit, & ideo effectum eius confert, iuxta superioris
dicta in communi de censura lata per sententiam in-
iustam. Ex quo loco, & ex his, quæ paulo antea dixi,
sumenda est decisio illius questionis, an excommu-
nicatus sine vera causa, & ideo quoad rem ipsam,
iniuste, iuste tamen secundum allegata, & probata,
reuera fiat inhabilis, ita vt collatio beneficii illi fa-
cta, iure & non tantum in existimatione irrita sit.
Ibi enim ex professo rem hanc tractauimus, & idcirco
hoc loco repetendum non censetur.

Duplex dubium enucleatur.

Vltimo loco explicandum est circa assertionem
positam, quæ pena posita fit conferenti be-
neficiū excommunicato, vel ipsi excommunica-
to accipienti. Item quis possit in huiusmodi colla-
tione sic facta dispensare. Sed de pena conferentis,
beneficiū nihil aliud in iure habemus, quā quod
de illius suspensione statuitur in dict. ca. *Postulasti*,
à qua merito excusabitur, si per probabilem ignoran-
tiam se id fecisse probauerit. De pena vero reci-
pientis nihil statutum inuenio: satis enim illi pro
Ecclesiastica pena visa est ipsa annullatio seu irri-
tatio collationis. De altero vero puncto, scilicet po-
testate dispensandi, Canonistæ communiter asse-
runt, Episcopum posse in huiusmodi defectu colla-
tionis dispensare ex illo principio, quod omnis dis-
pensatio, quæ non referatur Papæ, tacite concedi-
tur Episcopo, quod sumitur ex c. *Nuper*, de sent. ex-
commun. Sed hæc dispensatio concedi posse dicitur
in dict. c. *Postulasti*, & Papæ non referatur: ergo
concedi potest ab Episcopo. Quod si obiciatur,
quia sæpe fieri potest, vt collatio beneficii ad Episcopum
non pertineat, si respondent hanc esse limita-
tionem adhibendam, vel subintelligendam condi-
tionem, scilicet posse Episcopum dispensare, dū-
modo potuerit etiam beneficium conferre. Melius
ergo ac formalius diceretur, eum posse hunc defe-
ctum dispensando supplere, qui potestatem habet
beneficiū conferendi, cum iurisdictione Episco-
pali coniunctam. Quapropter, si Pontifex bene-
ficiū prouidit, quia ad eum spectabat, non poterit
Episcopus dispensare, vel defectum supplere: imo
per collationem à Pontifice factam manet benefi-
cium illi affectum, ita vt licet collatio fuerit nulla
ex parte recipientis, non possit ab alio prouideri, vt
ex Panor. notat Couar. d. §. 7. num. 8. Et eadem ra-
tione, beneficium per electionem confertur, & e-
lectio pertinet ad determinatas personas, non po-
terit Episcopus dispensare, vel supplere nullitatem
electionis, sed vel iteranda est electio vel recurren-
dum ad superiorem, qui potestatem habeat absque
tali electione valida conferendi beneficium: qui so-
lus videtur esse Summus Pontifex. Ratio est, quia
hæc dispensatio est quædam virtualis beneficii col-
latio; & ideo dispensatione facta, alia collatio non
postulatur, vt notauit Abbas in dict. cap. *Postulasti*, Abb.
& ex ipso textu non obscure colligitur: dicit enim,
excommunicatum non posse obtentum benefi-
cium retinere, nisi cum eo fuerit dispensatum: ergo
si dispensatum fuerit, poterit retinere absque alia
collatione. Imo si alia collatio esset necessaria, dis-
pensatio esset superflua, vt ex dicendis constabit: est
ergo

Inno.
Covar.

34

Conferentis
beneficiū
excommu-
nicato, &
ipsi excom-
municato, qui
potestatem in-
currat.
Cap. *Postulasti*,
de sent. ex-
commun.
Quia in de-
fectu dis-
pensare po-
test.
Cap. *Nuper*,
de sent. ex-
commun.

Cap.
laj.

Panor.
tanti
notat

ergo illa dispensatio virtualis quædam beneficii collatio: ergo necesse est, vt qui habet hanc potestatem dispensandi, habeat vel eandem, vel superiorem potestatem ad conferendum tale beneficium.

E conuerso vero, qui habuit potestatem eligendi, aut præsentandi, &c. Non semper habebit potestatem dispensandi: quia fieri potest, vt iurisdictionem non habeat: sed habebit potestatem iterum eligendi, vel præsentandi talem personam, iam ab excommunicatione absolutam. Ad quod, vt opinor, non est necessaria aliqua dispensatio, sed sufficit absolutio: quia, licet collatio vel electio circa excommunicatum nulla sit, non tamen inducit nouum impedimentum, ratione cuius non possit eadem persona post absolutionem obtentam iterum eligi. aut beneficium accipere ordinaria via ab eo, qui conferre potest, absque alia dispensatione. Et iuxta hanc dicendi rationem non indigemus nuncillo principio, quod omnis dispensatio, quæ specialiter non reueratur Papæ, Episcopo concessa intelligitur (quod est difficile, & magna indigent expositio- ne, vt supra tetigi de censuris in communi) Episcopus enim solum dicitur habere in præsent potestatem dispensandi: quando beneficium illud conferre potest, vt omnes docent in illo cap. *Postulatus*, & Couarruias supra: tunc autem mirum non est quod illam habeat, cum in materia proportionata, & quasi sibi propria talis dispensatio versetur, nam ex munere suo iurisdictionem habet ad actum dispensandi, quem exercere potest in materia sibi proportionata, & quasi propria.

Sed obijciat aliquis, nam Episcopus qui beneficium excommunicato contulit non potest iterum illud conferre, quia propter delictum priuatur potestate conferendi, vt sentit Abbas, in dicto cap. *Postulatus*, num 9. & alij cum eo ibi: ergo nunquam poterit dispensare in hoc negotio, si necessaria in illo est potestas conferendi beneficium. Respondetur primo, si Episcopus bona fide, & probabili ignorantia beneficium contulit excommunicato, optime poterit cum illo dispensare: quia non est cur priuatur potestate conferendi beneficium: ergo nec dispensandi. Deinde, etiam si scienter, & peccando beneficium contulerit, non existimo esse ipso iure priuatum potestate dispensandi, quidquid Panormitanus, & alij Canonistæ dicant, quia nulla est lex, quæ huiusmodi penam illi imponat ipso iure incurrendam: neque etiam est ipso iure priuatus potestate iterum conferendi illud beneficium, nam in dicto cap. *Postulatus*, dicitur debere à beneficiarum collatione dispensari: quæ verba non continent penam ipso iure latam, vt constat: igitur donec per superioris sententiam suspendatur, poterit beneficia conferre: ergo etiam poterit beneficium, quod semel male contulit, postea bene conferre: ergo etiam poterit dispensare. At vero, si talis Episcopus per sententiam suspendatur à collatione beneficiorum, consequenter asserendum erit, eum pro tunc non posse dispensare, quia non potest pro tunc beneficium conferre: sed pertinebit dispensatio ad superiorem Prælatum, si ad eum prouisi beneficij deuoluatur: si tamen ad inferiorem pertineat, vt ad Capitulum, vel Archidiaconum, &c. Tunc ab illo erit collatio repetenda, vel à Pontifice dispensatio impetranda, iuxta superius dicta.

Addit Panormitanus in dict. cap. *Postulatus*, n. 8. etiam si collatio beneficii ad inferiorem Episcopum pertineat: & ab eo facta circa excommunicatum fuerit irrita, Episcopum in ea collatione posse dispensare, quod, absolute loquendo, verum non videtur, vt Couarruias notat, & ex ijs, quæ diximus colligitur, quia si Episcopus prius non habebat potestatem conferendi beneficium, non acquisiuit illam propter irritam collationem ab aliquo factam, nec alius ipso facto amisit suam potestatem: ergo non

A habet Episcopus tunc dispensandi potestatem cum hæc non sit sine potestate conferendi. Probabile autem mihi videtur, quod Couarruias adiungit, consentiente illo ad quem spectat collatio, posse tunc Episcopum dispensare: siue quia ex utroque confurgit quasi vna integra causa habens omnes conditiones requisitas, siue quia accedente consensu illa materia sit quasi propria, & accommodata ad dispensationem, siue ex illo principio, quod non est reseruatæ respectu superioris: respectu vero inferioris, qui aliquod ius habere poterat, intercedit eius consensus.

SECTIO II.

B *Vtrum Excommunicatus sit ipso iure priuatus Ecclesiasticis fructibus.*

Vastio hæc procedit de fructibus beneficij ante excommunicationem legitime possessi cuius domini, & proprietatis per excommunicationem ipso facto non amittitur, vt supra dictum est, nam de alijs, quæ provenire possunt ex beneficio in excommunicatione obento, iam supra dictum est.

Dicendum ergo est, excommunicatum non facere suos propriorum beneficiorum fructus, quando in excommunicatione perseverat. Hæc est communis sententia, quam omnes colligunt ex cap. *Pastoralis* §. *Verum*, de Appel. cuius verba sunt. Illi proutus Ecclesiastici merito subtrahuntur, cui Ecclesiæ communio denegatur. Ratio etiam adiungitur, tum quia beneficium datur propter officium, sicut merces propter opus, cap. *Cum secundum Apostolum*, de Præbendis, cap. 1. de Rescriptis in 6 at vero excommunicatus est suspensus ab officio: ergo & à fructu beneficij. Tum etiam quia excommunicatus est inobediens Ecclesiæ: & ideo extra Ecclesiæ communionem fit: ergo non debet frui Ecclesiæ bonis.

Veruntamen probationes hæc licet satis ostendant iure ac merito posse excommunicatum priuari huiusmodi fructibus autoritate Ecclesiastici iudicis: tamen quod ipso facto sit illis priuatus, non satis videntur probare. Nam in primis in verbis illius. *Verum*, nullum est, quod sententiam, seu penam ipso iure latam demonstret. Et enim verbum illud, *subtrahuntur*, optime intelligitur, per iudicis auctoritatem: namque cum penam contineat, strictè intelligendum est. Vnde Glossa ibi declarat, excommunicatum non priuari fructibus beneficij, nisi hoc in sententia exprimat, sentiens excommunicationem per se ipsam non asserre hoc nocumentum ipso facto, vel iure. Rationes autem multo minus hoc conuincunt, nam, vel concludere intendunt ex vi naturalis iuris supposita excommunicatione, vel solum continent congruentiam iuris positivi. Priori sensu non sunt efficaces, quia non quoties aliquis est impeditus, ne per se ipsum exerceat ministeriū beneficij sui, statim priuatur fructibus eius: potest enim per alium suæ obligationi interduci satisfacere: nonnulla etiam sunt beneficia, quæ non obligant ad aliquod officium præter diurnum pensum horarum, cui satisfacere potest excommunicatus. Quod si in choro canere, aut assidere debeat, excommunicatus facere non potest, licet admittat distributiones quotidianas non tamen propterea priuabitur ea portione fructuum, quam non residet, vel non assidentes choro sæpius lucrantur ratione tituli. Item, quod excommunicatus sit extra communionem Ecclesiæ, & indignus bonis eius, non probat illum ex natura rei statim priuari omnibus his bonis, alias nec beneficia ipsa retineret: nisi ergo hæc priuatio per aliquam legem Ecclesiæ ostendatur, nihil sit, Ac proinde rationes illæ, si in

secundo

Couarruias
uia doctri-
na admit-
titur.

Quæstio
resolutio.
Cap. Pasto-
ralis de
Appellat.

Rationes
contra as-
seruionem.

Gloss.

secundo sensu fumantur, parum valent ad Ecclesiasticam prohibitionem ostendendam: sed, hac supposita sunt accommodatae ad congruentem rationem illius reddendam: cum ergo haec lex nulli habeatur, praeterquam in dict. *s. Verum*, & in illo non habeatur poena ipso iure lata, non est, cur asseramus excommunicationem ipso facto non facere fructus suos.

Ex. Pastoralis conclusio posita in 2. Innoc. Abbe. Contr. Nihilominus à communi sententia discedendum non est, quam late ostendit Panormitanus in dict. *s. Verum*, & ibi alij Doctores: & Innocent. in capit. 1. de Iudiciis, ubi non solum in beneficiis inferioribus, sed etiam in fructibus Episcopatus id procedere affirmat: & alios refert Couarruias lib. 3. Variarum. cap. 13. n. 8. verfic. duodecimo, hinc etiam. Et vnicum huius sententiae fundamentum est dictum cap. *Pastoralis*, *s. Verum*. Quod sane non loquitur de peculiari modo excommunicandi cum expressa declaratione priuationis fructuum ipso facto, quae in sententia fiat. Tum quia haec restrictio non habetur in textu, sed simpliciter est sermo de illo, in quem sententia excommunicationis lata est, de quo dicitur consequenter posse ad tempus beneficiis Ecclesiasticis spoliari, id est, administratione & fructibus beneficiarum. Et additur, hunc effectum non impediri propter appellationem interpositam. Cuius alia ratio non redditur, nisi quia excommunicatio secum trahit executionem: ergo supponit Pontifex hunc effectum generalem esse omni excommunicationi. Tum etiam quia alias ille non esset effectus excommunicationis, quod ibi Pontifex intendit, sed esset effectus alterius clausulae additae in sententia: seu esset alia poena concomitanter imposita cum excommunicatione. Sicut quando haereticus per eandem legem vel sententiam simul excommunicatur, vel priuatur bonis, priuatio bonorum non est effectus excommunicationis: sed est alia poena simul cum excommunicatione coniuncta: possetque integra excommunicatio manere sine tali poena. Sic ergo esset in praesenti, si haec priuatio fructuum non incurreretur, nisi ubi eum excommunicatione in sententia exprimeretur: nam si non fieret talis expressio, maneret excommunicatio integra sine illa priuatione fructuum: quando ergo exprimeretur, non esset effectus excommunicationis, sed poena distincta quamvis concomitans.

Rursus, quod non sit sermo de priuatione per iudicem facienda, sed ipso facto inducta per excommunicationem: probatur primo ex communi interpretatione Doctorum, quae in huiusmodi rebus magnam habet auctoritatem. Secundo, quia ibi Pontifex aequiparat illa duo: scilicet priuationem Ecclesiasticorum prouentuum, & communionis Ecclesiae: sed haec posterior priuatio ipso facto inducitur: ergo & prior: & quoad utramque ipsa sententia excommunicationis secum affert executionem. Tertio, si excommunicatio solum constitueret reus, & dignum priuatione fructuum, & non actu ipsis priuaret, interposita appellatione ab excommunicatione suspendenda esset à iudice priuatio talium bonorum: quia solum id non suspenditur per appellationem ab excommunicatione, quod per ipsam executionem fit, vt patet ex ratione illius textus: si ergo excommunicatio per se solum constitueret reum, seu dignum priuatione bonorum, non tamē illos priuaret interposita appellatione, nō posset iuste priuare illis bonis, donec appellationis iustitia examinaretur: quia ille est nouus effectus, cuius executionem excommunicatio per se non traheret: ait non obstante appellatione excommunicatum priuandum esse fructibus: ergo hoc ideo est, quia sentit per ipsam excommunicationem esse priuatum. Vnde argumentor quarto, nam hanc vim habet verbum illud, *Subtrahuntur*, nam, vt supra agendo de censuris in communi diximus, per hunc

modum loquendi significari solet poena, quae ipsa lege, vel censura sit. Significat enim illud verbum nudum factum, non aliquod praecceptum, quod iudici imponatur de tali poena iniungenda. Praeterea, quia cum ibi dicitur: *Subtrahuntur*, non intelligitur à iudicatione suae particularis sententiae, sed per ipsam censuram, seu ex vi illius: sicut, cum dicitur: *Ei communio denegatur*, intelligitur per ipsam censuram, & ex vi illius. Vltimo expendo illa verba in priori parte textus interroganter proposita, scilicet, *An interposita appellatione, post latam excommunicationis sententiam possit iudex denunciare excommunicatum & ad tempus beneficiis Ecclesiasticis spoliare*. Et ad utrumque respondet Pontifex affirmatiue, sentiens eandem esse in vtroque rationem. Sicut ergo denunciatio non est noua poena, & ideo executioni mandatur non obstante appellatione, ita priuatio fructuum nō est noua poena, quae iam in re non sit facta per ipsam excommunicationem, quantum ad ipsum excommunicatum, sed est quasi declaratio vel executio eius, quod factum iam erat. Non videtur ergo dubium, quin hic sit sensus illius textus Ratio vero talis effectus ac decisionis, seu institutionis Ecclesiae, iam satis declarata est verbis eiusdem textus.

Et hinc inferunt Canonistae, excommunicatum esse priuatum iure administrandi res seu bona temporalia Ecclesiae, aut beneficii sui, de quare nihil inuenio expresse & in particulari in iure definitum, quamuis à simili citari soleat textus in ca. 1. §. vltim. de Elect. in 6. ubi non est sermo de administratione temporalium: sed absolute de illo, qui sua auctoritate se ingerit beneficio à quo erat suspensus. Est nihilominus illa sententia vera ex generali ratione, & priuatione communicationis quam affert excommunicatio maior, vt latius Innocentius, & Abbas in dicto. *s. Verum*, & in cap. *Extus*, de Cleric. non relictis.

Num excommunicatus debeat se ipsum fructibus sui beneficii priuare.

7. Rationes dubitandi. Hic vero oritur practicum dubium, an excommunicatus teneatur in conscientia se ipsum spoliare his fructibus, eosque restituere, aut non accipere, etiam si neque à iudice spoliatur, neque per illam sententiam declaratur. Nam ex dictis videtur sequi teneri ad hoc, quia nemo potest retinere in conscientia quod suum non est: si ergo excommunicatus non facit fructus suos, ex vi censuræ, & ante omnem aliam sententiam, non poterit in conscientia illos retinere: tenebitur ergo statim illos restituere. In contrarium vero est, quia videtur hoc grauisimum onus quod sine euidenti obligatione imponendum non est. Praeterea, cum sit generalis regula de iis poenis, quae requirunt actionem propriam ipsius rei, neminem obligari ad eas exequendas ante sententiam iudicis saltem declaratoriam criminis: propter quod etiam haereticus non tenetur se spoliare bonis suis, donec de crimine per Ecclesiam condemnetur cap. *Cum secundum leges*, de Haereticis in 6.

8. Dubium deciditur in sententia ab homine. Respondeo in primis dubitationem hanc nullum fere habere locum in excommunicatione lata ab homine per specialem sententiam contra aliquem: ibi enim necessario intercedit sententia declaratoria criminis, propter quod excommunicatio imponitur: in quo casu specialiter loquitur textus in dict. cap. *Pastoralis*, *s. Verum*. Atque ita in eo casu sine vlla dubitatione censeo non posse excommunicatum in conscientia recipere fructus beneficii, vel si eos recipiat, non posse eos retinere, aut occultare, sed teneri, ad restituendos illos, quia cum & per legem seu censuram priuatur dominio eorum, & iam

& iam iudicis sententia interuenerit, nihil aliud est quod expectetur ad prædictam obligationem. Quo fit, vt idem etiam dicendum sit de excommunicato à iure, vel per sententiam generalem, quando per sententiam etiam specialem de crimine ipso contra legem aut statutum, vel generalem sententiam commissio condemnatus est, quia tunc etiam ratio facta procedit.

6. Nonnulla vero maior difficultas est: quando aliquis incurrit excommunicationem à iure, vel ab homine per generalem sententiam, an ipse tunc etiam in conscientia teneatur exequi in se ipso illam penam nulla spectata speciali sententia, saltem declaratoria criminis. Dico tamen, etiam in eo casu teneri ad restituendos fructus: id enim conuincit ratio facta, quia non facit illos suos: ergo nunquam fit dominus, aut verus, & iustus possessor eorum: ergo non potest in conscientia retinere, sed illos restituere debet. Vnde magnum discrimen versatur inter hanc penam, & illam, qua aliquis lege priuatur suis propriis bonis: nam in illo casu, vt de hæretico, & similibus, supponitur reus habuisse verum dominium talium bonorum, & consequenter legitimam eorum possessionem, & vsum, vel vsum fructuum: & ideo, licet ex seueritate legis à tempore delicti priuetur dominio directo talium bonorum, tamen ex benignitate, & moderatione eiusdem legis non cogitur seipsum possessione, & vsum talium bonorum priuare, donec per sententiam de crimine condemnatur. At vero in præsentem excommunicationem non supponitur aliquando habuisse dominium eorum fructuum, qui post incursum excommunicationem ex beneficio prouenerunt: quia neque ante excommunicationem tale dominium habuit, non enim habuit ante ius in illis, sed ad illos: & hoc ipsum non pro eo tempore, sed tempore futuro, si illud non mutaretur, aut impediretur: impedimentum autem fuit per excommunicationem: & ideo etiam post eam contractam non acquisiuit tale dominium, lege illud impediens: ergo excommunicatus nullo tempore habuit verum dominium talium fructuum: ergo nec legitimam possessionem, aut vsum eorum. Hac ergo ratione illos retinere non potest; neque ei conceditur, vt expectare possit sententiam declaratoriam, quia à principio est incapax eorum: & ideo nullum titulum iustum habuit accipiendi: ergo nec postea habere potest retinendi illos.

7. Atque hinc sequitur primo, per Extrauagantem, *Ad euitanda*, nihil innouatum esse quoad hunc effectum; quia non solum ante publicationem excommunicati nominatim factam, sed etiam ante sententiam declaratoriam criminis habet locum hic effectus, vt dictum est. Ratio est sæpe tacta, quod prædicta Extrauagans, nullum fauorem contulit excommunicato: & ideo excommunicatio ita nunc illam reddit incapacem ad percipiendos fructus, sicut antea. Ex quo impedimento nascitur tota obligatio non retinendi, & restituendi illos. Vnde vltius fit, vt quantumuis excommunicatus sit occultus, teneatur, per se loquendo, eosdem fructus non recipere, & receptos, restituere: quia quod excommunicatio lateat, vel ab aliis ignoretur, non impedit effectum excommunicationis, quantum ad ipsum excommunicatum, neque impedit illam obligationem, quæ naturalis est non retinendi alienum, seu, quod suum non est, neque vnam fuit. Quæ ratio procedit, etiam si contingat ipsum excommunicatum ignorare suam excommunicationem, nam quando postea id scit, non potest retinere fructus, quos excommunicatus, etiam ignoranter accepit: quia ignorantia non contulit dominium, & consequenter nec ius retinendi: quamquam in hoc seruanda sint regulæ sectione præced.

8. in simili casu proposita.

Et ideo etiam dixi, per se loquendo, quia ex accidenti intercedere potest aliqua legitima excusatio: quæ multiplex excogitari potest. Prima erit, si excommunicatus bona fide accepit huiusmodi fructus, & eadem illos consumpsit, ita vt propterea non sit factus ditor, in eo enim casu legitime excusabitur, eo quod res aliena iam non subsistat, nec in alia, quæ vicem eius subierit, & alioqui sine culpa, vel iniuria alicuius consumpta fuit. Secunda excusatio esset, si non posset aliquis se priuare illis fructibus sine magno scandalo, vel infamia cum aliquo crimine & censura occultissima sint. Veruntamen excusatio hæc non videtur posse habere locum, nisi fortasse in eo casu, in quo ad restitutionem huiusmodi faciendam oporteret à suo statu cadere, de quo statim dicam: extra hunc vero articulum, quantumuis res occulta sit, potest restitutio æque occulte fieri, vel per tertiam personam, vel titulo elemosynæ, aut alterius pios operis.

Num excommunicatus possit propter necessitatem fructus sui beneficii consumere.

12. Hinc vero nascitur dubium, an tertia excusatio, quæ valde frequens est, admittenda sit, nimirum vt aliquis, non obstante excommunicatione, accipiat, & legitime consumat fructus beneficii sui propter indigentiam, vel naturalem, vt sic dicam, quia simpliciter non habet, vnde alias sustentetur, vel moralem; quia scilicet iuxta suum statum alias honestum, & licitum, sustentari non potest. De quo varix sunt opiniones. Couarruias lib. tert. Variar. cap. 13. num. 8. vers. Duodecimo, hic omnino negat hanc excusationem esse legitimam in excommunicato, quia hic propter contumaciam suspensus est, & priuatus fructibus beneficii: contumacia autem illa voluntaria est: ergo ille non necessitate, sed voluntate in illo statu indigentix constituitur: ergo non est cur ei subueniendum sit ex redditibus Ecclesiasticis. Quam sententiam esse ait omnium calculo probatam, post Glossam in dicto §. Verum, vbi Abbas, Decius, & aliam sequuntur: & idem dixit Glossa in capit. *Studeat*. in fine, §o d. Aliorum vero sententia est, illam esse sufficientem excusationem: quia nemo obligatur cum tanto dispendio etiam rem omnino alienam restituere, scilicet cadendo ab statu suo, quod non sit sine dedecore, vel infamia, vel (quod durius est) suæ priuatæ necessitati non subueniendo: ergo multo minus cogendus est clericus excommunicatus ita omittere fructus suorum beneficiorum, vt ex eis non possit se, suamque familiam, & statum sustentare, quando aliunde non habet vnde sustentetur. Præsertim quia illi fructus, vt infra dicam, vel omnino vel magna ex parte in pios vsus, aut sustentationem egenorum expendendi sunt: ergo esto excommunicatus non habeat iustitiam ad illos fructus, saltem vt indigens poterit ex eis sustentari.

13. In hac re duplex distinctio adhibenda videtur: primum enim loqui possumus de excommunicato pro eo statu, in quo est actu contumax: vel cum iam à contumacia decessit, quantum in se est; & absolutionem procurat, nondum tamen illam obtinere potest. Vnde interdum accidit, præsertim in excommunicationibus, quæ ipso facto, & iure contrahuntur, vt contumacia non duret nisi eo tempore quo malus actus committitur, verbi gratia, in violenta percussione clerici: nam paulo post transacta illa occasione, fere semper displicet factum: & solet etiam diligentia statim adhiberi ad absol-

11. Per accidens potest excommunicatus à re restitutione fructuum beneficii.

11. Prima sententia. Couarr.

Secunda sententia. Gloss.

10. Dissolutio in excommunicationem.

11. ab hunc.

absolutionem procurandam. Rursus distributio horum fructuum aliquando fieri potest vel auctoritate superioris impediens ne excommunicato tribuantur, & illos ad alios pios vsus applicantis; de quo inquiri potest, an possit, vel debeat ex eis clericum excommunicatum vere indigentem alere: vel fieri potest ab ipso met excommunicato, quia ex sola obligatione conscientiae cogitur illos fructus non vsurpare: vel si iam semel vsurpauit, eos non retinere.

14
Non tenetur superior excommunicatum alere ex fructibus beneficii eius.

Potestatem licite.

15
Iste vero contumacia non potest aliquid de fructibus vsurpare, iam si indigent.

Durante ergo contumacia certum opinor non teneri superiorem seu iudicem ex illis bonis alere clericum, quantumvis indigentem. Et hoc praecipue intendunt Glossae, & auctores citati in prioribus sententia. Qui propterea hanc differentiam constituant inter clericum absolute depositum, vel suspensum, ob culpam commissam, & eum qui ob contumaciam in censuram ligatur, quod illi ex fructibus beneficii alendi sunt, si indigent, arg. cap. *Studeat*, 50. d. ne cogantur mendicare, cum iam non sit in voluntate, vel potestate eorum habere beneficium vel proprium ius ad Ecclesiasticos fructus: eum vero, qui ob actuale contumaciam sic puniatur, non tenetur Ecclesia ex bonis suis alere, etiam si indigeat, & mendicare cogatur: nam totum hoc ipse meretur in poenam suae contumaciae: & quidquid decoris inde resultare potest, in personam potius, quam in ordinem redundabit: totumque illud permittitur propter maius Ecclesiae bonum, quod est contumaciae correctio. An vero possit licite iudex, vel superior Ecclesiasticus, qui illos fructus in propria opera distribuit, aliquam eorum partem per modum elemosinae huiusmodi clerico applicare, ad illius prudentis arbitrium pertinere existimo: per se enim, & intrinsece, nec contra iustitiam est, nec contra charitatem, aut religionem, vt per se notum videtur. Neque inuenio circa hoc specialem positum legem aliquid praescribentem. Regulariter tamen loquendo, non videtur id expedire, vt vel ipsa necessitate cogente, ad saniorum mentem contumacia redeat; interdum tamen fieri potest, vt illo beneficio & pietate Ecclesiastica leniatur: quod si hanc spem prudens superior conceperit, nihil peccabit ex dictis fructibus illi subueniendo.

Hinc vero infero non posse ipsum excommunicatum in tali statu existentem aliquid de praedictis fructibus vsurpare, etiam ob indigentiam, quia id est contra iustitiam Ecclesiae voluntatem: nemo autem non potest sua auctoritate vsurpare bona non sua contra domini voluntatem, vt suae necessitati subueniat, quando illa non est extrema, vt hic esse non potest, vel quia ille potest semper priuatus manere Ecclesiae resipiscere, vel etiam quia potest mendicando, vel alio modo sibi succurrere. Neque contra hoc procedit ratio in principio facta in contrarium, tum quia hic non agimus de restituendo, sed de non vsurpando alienum, quod valde diuersum est, magisque necessarium, tum etiam quia semper est necessitas illa voluntaria quantum ad statum contumaciae. Atque ita declarat communem sententiam. *Naturae loco statim citando.*

16

At vero, si excommunicatus vera & efficaci voluntate recessit a contumacia, & paratus est Ecclesiae satisfacere, & absolutionem obtinere procurat, longe aliter de illo iudicandum est. Nam in primis licite potest iudex Ecclesiasticus si absolutionem differat, etiam ex iusta causa, illum ex huiusmodi redditibus alere, quia cum iam cesset ratio contumaciae, debet etiam Ecclesiasticus rigor temperari: & quamuis hoc subsidium non debeat huiusmodi excommunicato ex iustitia propria (quia reuera nondum facit fructus suos) tamen ex quadam aequitate, & charitate illi indigenti tribuendi sunt, ne mendicare cogatur, cum iam per illum non stet quominus absoluitur. Quin etiam addendum est, si iudex iniuste absolutionem differat, ex

eo tempore, quod talis iniusta dilatio incipit, omnes fructus sui beneficii esse tali excommunicato reddendos, quia iam illud nocumentum non ex eius culpa, sed ex alterius iniuria ortum est: quod magis ex dicendis patebit.

Tandem addo, etiam propria auctoritate posse huiusmodi excommunicatum ex fructibus sui beneficii sibi succurrere. Quod expresse docuit *Nauarr. in Summ. cap. 25. num. 124.* & *Syluester* verbo, *Excommunicatio*, tertio numero primo, verum nono & verbo, *Clericus*, quarto, numero decimo septimo, quaestione vigesima quinta, quo loco videtur duos illos casus distinguere, scilicet: quando recessit a contumacia, & quando indiget: & asserere quamlibet ex his conditionibus per se sumptam sine alia sufficere, vt fructus accipiat. Vnde in priori casu indicat posse accipere omnes fructus, etiam si non indigeat, citatque *Hosiensem*, & cap. *Quia diuersitatem*, de *Consec. praebendae*: in posteriori autem casu sentit posse accipere sibi necessaria independentem a priori conditione. Sed de hoc posteriori puncto iam satis diximus, verior enim est tradita resolutio prius item dictum simpliciter verum non est, quia sola interior resipiscencia, vel etiam quaelibet diligentia adhibita ad obtinendam absolutionem non est sufficiens, vt excommunicatus faciat fructus suos, vel iuste vsurpet illos absque indigentiae titulo, quia etiam si ipse a contumacia recesserit, non tamen ab excommunicatione, donec re ipsa absolutus sit: vt autem effectus excommunicationis impediatur, non satis est voluntas aut diligentia procurandi absolutionem, nisi censura tollatur, quod maxime verum est de illis, quibus exterius, & de omnibus tractatis id ostensum est: est autem eadem ratio de praesenti effectu: quia aequo canonico iure excommunicationi attribuitur. Imo, si attentè ponderetur dictum cap. *P. paratus*, §. *Verum*, excommunicatus, de quo ibi est sermo, non videtur fuisse in mora, neque omnino contumax, cum ad superiorem appellauerit: & tamen priuatus dicitur fructibus beneficii. Ratio etiam ibi tradita idem persuadet, scilicet, quia ille semper priuatus manet Ecclesiae excommunicatione. Denique durante excommunicatione, semper est aliquis inhabilis ad nouum beneficium obtinendum, etiam si a contumacia recesserit, & absolutionem procurare inceperit, ergo etiam non potest proprii beneficii fructus suos facere, per se loquendo, ac secluso titulo indigentiae, quia tota hac poenam meritus est propter priorem contumaciam ob quam excommunicatus est. Quod maxime verum habet, quando absolutio absque noua iniuria differtur: nam, si dilatio fuisse iniuriola, fortasse daretur actio ad recuperandos fructus illius temporis, sicut paulo inferius dicemus de omnibus, quando excommunicatio a principio iniusta fuit. Igitur quam diu absolutio re ipsa non obtinetur, non potest excommunicatus, per se loquendo, vsurpare fructus. Tamen si indigens est, & a contumacia recessit poterit inde alii: & propria etiam auctoritate fructus sibi necessarios accipere, quando excommunicatio occulta est, vel etiam si sit nota, & non potest aliter huiusmodi altmentum comparare. Ad quod suadendum per argumentum a simili facit cap. *Quia diuersitatem*, de *Consec. praebendae*, & cap. *Studeat*, d. 50. Ratio etiam superius propoſita id sufficienter persuadet.

Vltimo ob eandem rationem posteriori loco supra positam addo, aliter esse loquendum de restitutione horum fructuum, postquam ab huiusmodi excommunicato iniuste vsurpati sunt, quam de prima eorum vsurpatione: nam de hac procedunt quae hactenus diximus: at vero circa restitutionem seruandae sunt generales regulae de obligatione restituendi aliena: & excusationibus, quae iuste executionem eius impedire possunt. Inter quas vna est, si quis

17

Nauarrus, Syluester.

Non tamen omnes fructus absque necessitate accipere.

De contumacia non potest.

18

Excommunicatus, qui fructus sui beneficii iniuste vsurpauit, quando eos restituere tenetur.

Secl. II. Vtrum excom. sit priuatus Ecclesiasticis, &c. 229

si quis grauius indigeat eare, quam restituere tenetur, aut si necesse illi sit à suo statu cum infamia, & dedecore cadere, vt alienum restituat: hæc enim excusatio potest esse sufficiens, quamuis in eius vlti, & applicatione ad diuersos casus magna consideratione, & circumstantiarum perfectione opus sit. In presenti vero non dubito, quin huiusmodi Clericus non sit cum tanto rigore obligandus ad restituendos hos fructus, vt cum sui status discrimine, vel etiam se in graui necessitate constituendo, illos à se abdicare debeat: tum quia non est tam certa illa obligatio in conscientia, vel ante Iudicis condemnationem, quin interueniente rationabili causa facilius possit quis ab ea excusari: tum etiam quia hic interueniunt omnes alie circumstantie, quæ possunt illam excusationem legitimam reddere, præsertim cum illa restitutio in pia opera magna ex parte facienda sit, vt iam dicam.

Nonnulla expediuntur dubia.

AD exactam vero propositæ regulæ intelligentiam tria nobis declaranda supersunt. Primum est, quam late pateat vox illa, *Excommunicatus*. Secundum, quantum etiam extendatur alia vox *Ecclesiastici fructus*. Tertium, in quos vltus expendendi sint, & qua auctoritate. Primum ex dictis satis resolutum est, cum ostenderimus, de quocunque excommunicato siue occulto, siue publico, siue à iure, siue ab homine, siue denunciato, siue non denunciato, doctrinam datam procedere, dummodo vere, & non sola existimatione excommunicatus sit: quod enim de hac re in simili diximus præcedente sectione, in hoc etiam effectu locum habet eodem modo. Quocirca si excommunicatio nulla sit, quantumuis valida existimetur, impedire non potest, quominus aliquis faciat suos proprios beneficii fructus: quia talis excommunicatio, sicut non habet esse, ita nec excommunicationis effectus. Quod verum esse opinor, etiam si alioqui excommunicationis sententia iusta sit, secundum allegata, & probata: re tamen ipsa sit iniusta ex defectu causæ, nimirum quia persona innocens est. Nam in eo casu potest, qui tali sententia ligatur, vlturpare, & retinere fructus sui beneficii, si occulte id facere valeat, quamuis per Iudicem possit etiam iuste illis priuari: sunt enim iura diuersarum rationum, quæ mediante ignorantia simul concurrere possunt. At vero quando excommunicatio est valida simpliciter tam in exteriori foro, quam in re ipsa, quamuis aliquo modo iniusta sit, videtur hunc effectum inducere, quamdiu reuocata non est, & eius iniustitia iuridice declarata. Ratio est, quia illa est vera excommunicatio: & ideo omnes suos habet effectus, vt supra de censura in communi late diximus. Et hoc videtur supponi in dicto §. *Verum*, quia is, qui appellat, intendat se iniuste fuisse excommunicatum; & nihilominus, donec id probet, censetur non facere fructus suos.

Dixi autem: *Quando reuocata non est, vt iniusta*: quia post talem declarationem, & absolutionem obtentam, non solum incipit in posterum fructus percipere, sed etiam recuperabit amissos. Vnde inter sententiam omnino iustam, & validam, & omnino nullam, & quasi mediam, scilicet validam, & iniustam, hoc intercedit discrimen, quod per primam ita quis perdit fructus, vt nunquam recuperet etiam post absolutionem: alioqui magna esset excommunicatorum consolatio, & permanendi in contumacia occasio, si haberent spem recuperandi fructus post absolutionem: per secundam vero fructus nunquam amittuntur, vt dictum est: per tertiam autem amittuntur quidem durante excommunicatione, propter valorem, & efficaciam eius: Fr. Suarez com. 5.

A recuperantur vero propter iniustitiam illius: quia iniuria non debet esse causa damni irreuerabilis quoad fieri possit. Et hæc est communis doctrina Iurisperitorum etiam Glossa in dicto §. *Verum*, vbi Innocentius num. 3. Abbas num. 21. & 22. & idem habet Glossa vltim. cap. *Clericus*, distinct. 91. sumiturque à simili optimum argumentum ex capit. *Super causis*, 2. quæst. 5. & plura adducit Couarruias libro 3. Variar. capit. 13. numero 8. Vbi addit, etiam quotidianas distributiones esse illi restituendas, quando talis est persona, quæ interesse Horis confueuisset: nam tunc vere dici potest excommunicatio esse causa, quod illis careat. Nam si alias ipse abesse soleret, & distributiones perdere, non est quod excommunicationi id imputet, atque ob eam causam melioris conditionis fiat, vt notauit Felinus in capit. *Apostolica*, de Exception. num. 13. & in simili de Clerico non residente ob egritudinem: id notant Doctores in c. *Ad audientiam*, de Clerico non residente. Et hinc fit, quod supra notauimus, idem dicendum esse de fructibus, quibus priuatus est ob iniustam dilationem absolutionis: est enim in his eadem ratio. A quo autem reddendi sint hi fructus, in tertio puncto declarabitur.

Secundum punctum erat, de quibus fructibus hoc intelligendum sit: In quo breuiter dicendum est, omnes illos comprehendere, qui sub ea voce, vel nomine Ecclesiasticorum prouentuum comprehenduntur: nam textus in dicto §. *Verum*, simpliciter loquitur de Ecclesiasticis prouentibus. Comprehenduntur autem sub ea voce omnes fructus, qui spirituali titulo annexi sunt, aut ex propriis Ecclesiæ bonis proficiuntur. Quapropter quidquid titulo beneficii datur, siue sit principalis præbenda, siue quotidianæ distributiones, & siue sint fructus decimarum, siue soluantur per modum Emphyteusis, siue quocunque alio modo proueniant ex fundis Ecclesiasticis, siue sint oblationes à fidelibus factæ, vel quid simile, nomine *fructuum*, in presenti comprehenduntur. Extenditurque hoc nomen ad significandas Ecclesiasticas pensiones: nam illæ etiam prouentus Ecclesiastici sunt: quod à fortiori probant, quæ sectione præcedenti de pensionibus diximus. Reliqui autem prouentus, quos habere potest Sacerdos absque titulo beneficii ex patrimonio, vel aliunde sub hac lege minime comprehenduntur. Quod verum est, etiam si tales fructus, seu bona vnde emanant, fuerint designata in titulum, seu patrimonium ad ordines suscipiendos: quia hoc non obstante illa bona semper manent mere temporalia: vnde & post beneficium obtentum vendi possunt, iuxta decretum Concilij Tridentini cap. 2. de Reformat. & si antea vendantur, non erit simonia, quamuis aliunde sit graue peccatum contra sacros canones.

Circa tertium punctum, cui scilicet sint hi fructus applicandi: primum videndum est, an tales sint fructus, vt iuxta eorum institutionem, & Ecclesiæ consuetudinem, hoc ipso quod ab aliquo non continentur, ad alios veluti iure suo pertineant: tunc enim ad illos transeunt absque alia noua applicatione. Atque ita vere contingit in quotidianis distributionibus: nam si Canonicus, v.g. Horis Canonicis non assistat, solet portio eius aliis, qui assunt, accrescere, & inter eos diuidi: multo ergo magis id fiet, quando ob excommunicationem neque adesse potest, nec distributiones accipere. Ita statutum est à Bonifacio VIII. in cap. vltimo de cleric. non resid. in 6. Addit tamen hoc esse faciendum iuxta Ecclesiæ cuiusque ordinationem rationabilem iam factam, seu faciendam. Quapropter huiusmodi ordinationi, vel consuetudini, quæ illi æquiualeat, standum est.

Vnde in Concilio Tridentino sess. 22. capite 3. de Reformat. statuitur, vt qui non resederit, distributiones

Glossa. Innocent. Abbas. Conar.

Felinus.

Qui fructus beneficii per excommunicationem amittantur.

Fructus beneficii, qui ab excommunicatione amittuntur, cui applicandi.

Conc. Trid.

nes illius diei amittat, & fabricæ Ecclesiæ, aut alteri pio loco arbitrio ordinarij applicentur. Vbi ergo id obseruatum fuerit, idem dicendum erit de distributionibus, quas excommunicatus amittit: atque ita in vniuersum huiusmodi fructus distributionum ei applicandi sunt, quando ab excommunicato amittuntur à non residente ob quamcunque aliam causam: est enim de hoc eadem ratio. Quæres, si postea declaratur excommunicatio fuisse iniusta, & propterea illæ distributiones restituendæ sint excommunicato, à quo illi restituentur. Nam videbatur consequenter dicendum, ab eo esse reddendas, cui adjudicatæ fuerunt. In contrarium vero est, quia per absentiam excommunicati aliis fuit ius acquisitum in illas distributiones: quod maxime procedit, quando accrescunt aliis de collegio, iuxta constitutionem Bonifacij VIII. renouatam per Concilium Tridentinum sess. 24. cap. 12. de Reformat.

A quo distributiones sint restituenda quæ ab excommunicato iniusta declarata est.

Respondeo, in hoc casu non esse petendas ab iis, quibus adjudicatæ fuerunt propter rationem factam: quia iam tunc tranfierunt in proprium stipendium sui ministerij, & officij; sed petendæ sunt ab eo, qui fuit author iniustæ excommunicationis, argumentato cap. Sacro, de Sententia excommunic. §. Cumque aduersus excommunicatorem de iniusta excommunicatione confiteris, excommunicator condemnatur ad interesse. At vero quando huiusmodi distributiones applicandæ sunt alicui pio loco, si non est facta applicatio (sicut reuera fieri non debet, donec causa omnino finita sit) tunc omittenda est, & distributiones erunt proprio domino reddendæ: nam cum illi loco non sit acquisitum ius iustitiæ, & alioqui damnum nondum sit illatum ei, qui habet ius ad huiusmodi distributiones, non est denuo inferendum, & postea refarciendum illius expensis, qui iniustam sententiam tulit.

24. Ex fructibus beneficii excommunicati prouidendi est munus exequendi,

Soluendi ius pensionis.

Vide Gigan. q. 62 de pension. n. 9 & 10.

Præterea ex eisdem bonis in primis prouidendum est, vt ea debita, seu munera, quæ aliquo titulo iustitiæ debentur, persoluantur. Vnde si beneficium habeat curam animarum annexam, vel aliqua alia Ecclesiastica ministeria, quæ per alios exerceri possint, integre faciendæ sunt, & ex illis bonis assignandum est congruum stipendium. Quia neque Ecclesia priuari debet seruitio debito, nec qui illud exhibet, aliunde, quam ex ipsius Ecclesiæ bonis alii debet. Quod recte probatur ex ca. Peruenit. 2. de Appel. & ex cap. Cum ad hoc, de Cleric. non resident. Similiter si huiusmodi excommunicatus ex tali beneficio pensionem soluebat, eadem ex fructibus eius soluenda est. Neque enim probo, quod quidam dicunt, huiusmodi excommunicatum cogendum esse ad soluendam pensionem ex propriis bonis: hoc enim & nimis rigorosum est, & nullo iure fundatum, vel ratione: quia pensio non est imposita super personam, sed super beneficium: ergo ex fructibus beneficii soluenda est. Item quia licet excommunicatus culpa sua priuetur fructibus, non tamen priuatur, nisi illis, qui ad ipsum peruenturi erant: pars autem illa fructuum, quæ pensionario adjudicata est, non potest computari inter fructus pertinentes ad ipsum excommunicatum: ergo in illa nulla fit mutatio propter excommunicationem beneficiati: ergo semper illa manet quasi reseruata ex fructibus vt illi soluantur, cuius est pensio. Deniq; talis solutio pensionis non est nouum grauamen redundans ex alterius censura in Ecclesiam, seu Ecclesiasticum beneficium: ergo non est imponendum ipsi excommunicato. Neque est cur beneficium ipsum, seu fructus eius illo onere liberentur, propter beneficiati excommunicationem. Tandem idem dicendum est de quocunque alio subsidio Superioris autoritate prius imposito, vt ex fructibus beneficii soluantur, siue in fauorem Principis ob publicam aliquam necessitatem, siue ad fabricam Ecclesiæ, &c. hæc e-

nim omnia, & similia ex fructibus beneficii soluenda sunt, quia nec ob alterius censuram impediri possunt, quominus soluantur: neque etiam ipse excommunicatus de suo illa soluere debet, vt facile probatur ex iis, quæ diximus.

De cæteris autem fructibus, si qui residui fuerint, communis sententia est, expendendos esse in eius Ecclesiæ vtilitatem, ad quam beneficium spectat, vt patet ex Abbate, & aliis in dicto §. Verum, & in cap. penult. de Cleric. non residentib. sumptu argumentato à simili ex vltimis verbis illius textus. Existimo tamen sub Ecclesiæ vtilitate comprehendendi subuentionem pauperum, & egenorum; imo existimo necessarium fore, vt aliqua pars fructuum in huiusmodi elemosynas expendere. Hæc autem distributio, si res sit publica, & præsertim si ad forum contentiosum deducta est, ex autoritate Superioris, aut Iudicis fieri debet; si vero sit occulta, ab ipsomet excommunicato, eiusque arbitrio fieri potest: qui si huiusmodi fructus in pios vsus expendat in sua Ecclesia, suæ obligationi satisfaciens. Sunt vero qui dicant, quamuis hæc de rigore iuris vera sint, ex recepta tamen consuetudine non solere excommunicatum priuari fructibus beneficii; vt videre est apud Rebuffum in Repetition. cap. Postulatus, numer. 84. de Clerico excommunic. ministr. & quidem cum hoc ius positium sit, non est dubium quin potuerit per contrariam consuetudinem derogari mihi tamen non constat, talem consuetudinem vniuersalem esse: vbi tamen de illa confiteris, poterit quis cum ea conformari: alioqui, quæ diximus, de iure obseruanda sunt.

DISPUTATIO XIV.

De sexto effectu excommunicationis maioris, qui est priuatio iurisdictionis Ecclesiæ.

Ic est vltimus effectus excommunicationis pertinet ad priuationem spiritualium bonorum, in quo nihil addere oportebat de iurisdictione spirituali pertinere ad forum pœnitentiæ: nam in superioribus, dum ostendimus excommunicatum priuatum esse potestate administrandi Sacramenta, satis est consequenter ostensum, esse priuatum iurisdictione iudicandi in illo foro. Solum ergo hic agimus de iurisdictione in foro exteriori. Duobus autem modis potest hic accipi iurdictio: primo, strictæ, & propriæ, prout est potestas ad præcipiendum, iudicandum, & similes actus Superioris exercendum; vel latius pro iure, seu facultate conferendi beneficia Ecclesiastica, eligendi ad illa, vel etiam præsentandi: & hæc omnia hoc loco sub ea voce comprehendimus, de eisque sigillatim dicemus,

) ? (